

Navola

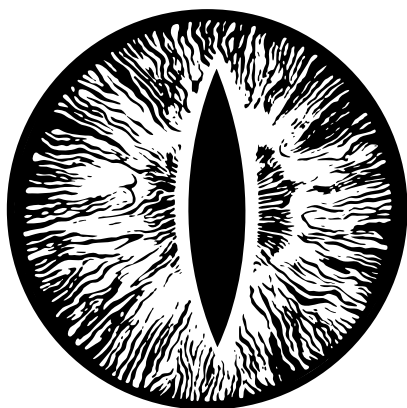
Čtení románu *Navola* je prosyceno jedem,
zradou a zhýralostí, jako byste vklouzli
do přepychové lázně plné krve.

Holly Blacková,
autorka série *Krutý princ*

PAOLO^{Host}
BACIGALUPI

Navoŭa

Přeložil Richard Podaný
Brno 2025

PAOLO⁶
BACIGALUPI

Automatizovaná analýza textů nebo dat
ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU
je bez souhlasu nositele práv zakázána.

Navola

Copyright © 2024 by Paolo Bacigalupi

All rights reserved

Cover design by John Gall

Cover illustration by Sasha Vinogradova

Map illustration by David Lindroth, David Lindroth Inc.

Translation © Richard Podaný, 2025

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2025

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2942-1 (PDF)

ISBN 978-80-275-2943-8 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2944-5 (MobiPocket)

Pro Anjulu

La Cerulea

První část

⚡ Kapitola — 1[Ⓜ]

Otec míval na psacím stole dračí oko. Kouli větší než lidská lebka, která zmléčněla a zkrystalizovala, ale i tak stále hořela vnitřním ohněm, jako kdyby si uchovávala život. Ležela mu na stole hned vedle brků, jimiž podepisoval dlužní úpisy na pergamenech a zaznamenával obchody se lnem a surovým železem a pryskyřicí neru a s kardamomem a hedvábím a s koňmi. Na stole, kde zapisoval půjčky na stavbu lodí a na války. Dračí oko trůnilo vedle dýky ze Sagu a zlaté pečeti callarinova ctihodného úřadu.

Stěny jeho knihovny byly obloženy obchodními kodexy, zápisy o všech příslibech držných na velmi vzdálených ostrovech. Rád říkával, že obchoduje se zbožím, ale ještě více se sliby, a nikdy neselhával při jejich vymáhání. Právě takhle ostatně přišel k dýce toho muže ze Sagu a ke callarinově pečeti — dohlédl na splnění slibů.

Ovšem dračí oko, to si koupil z odlehlého Zuromu.

O nefalšované pravosti jeho původu nemohly být žádné pochyby. Nebylo tak kulaté, jak byste si možná řekli; uchoválo si úponky krystalizovaných dračích nervů — jemné střípky, ostré jako dýky — a ty se táhly ze zadní části oka, jež proto mělo spíš tvar kapky než koule.

Díky těm ostrým a táhlým nervům vypadalo jako planoucí kometa uchovaná pro věčnost na Arragnalových kresbách na stropě rotundy v Callendře pozorovaná od Losiccie po Pagnanopol a nyní dopadnuvší na lidskou zemi. Oko jako kdyby žhnulo hněvem samotných nebes — životní silou, již nejde uhasit, ba ani smrtí ne.

Když jsem byl maličký, hrával jsem si se svou loveckou fenkou v otcově pracovně a někdy jsem je koutkem vlastního oka zahlédl; zkamenělina, která ale není z kosti, šperk, který ale není z kamene.

Své čubce jsem říkal Lenoška, protože se zvedla, jen když si mohla hrát se mnou, pro nikoho jiného ne. Když jsem byl poblíž,

vrťela ocasem a šla za mnou a pak jsme pobíhali po chodbách rodového paláce, sem a tam po rozlehlých síních, nahoru a dolů po širokých schodištích v obytných částech, a dokolečka dokola po točitém schodišti naší věže, stisněném pro lepší obranu. Já hulákal, ona štekala, a oboje se to rozléhalo po dlážděných i dřevěných podlahách, odráželo se to od tváří mých předků na portrétech, plnilo to komnaty s freskami a vysokými malovanými stropy, jimiž vždycky rázoval Býk z Regulai.

My dva jsme měli palác sami pro sebe — a brali jsme to jako samozřejmost, jak to dovedou jen mladí a neviní —, ale když jsme se ocitli v otcově knihovně, z důvodů, jimž ani jeden z nás nerozuměl, jež jsme ale oba považovali za nezbytné, jsme byli potichu jako zloději, kteří kradou v Quartiere Sangro.

Drak si vymáhal zbožnou úctu — dokonce i od hloupých dětí a vysokonohých štěňat.

Pravost oka sice byla nenapadnutelná, s jeho původem to však tak slavné nebylo. Kupec, od kterého je otec měl, tvrdil, že pochází z draka, jenž šířil děs na písečných březích a u rudých útesů Zuromu po více než století, až jej konečně skolil jistý válečník s mečem ukovaným z diamantu.

Nato prý bylo oko nabídnuto jednomu nenasytnému sultánovi, aby se tím odvrátila strašlivá válka a zachránila princezna. Ve vyprávění toho bylo ještě mnohem víc: zářivá krása té děvy uvězněné sultánem, chlípnost a zhýralost toho krutého vládce, temné čáry, jež sultán uvrhl na válečníka, aby jej oklamal, triumfální rozbití dívčích okovů. A posléze, na konci, tragická zrada onoho válečníka. Pády říší. Pomalé sunutí se času a písku. Starodávná města bortící se do bájí...

Ověřit se dalo jen to, že oko bylo vyzvednuto při vykopávkách z krypty jistého mocného panovníka — což mohlo naznačovat, že nemuselo jít ani tak o vědecký nález, jako o sprostou vykrádačku —, ale každopádně právě tyto okolnosti vedly k tomu, že se oko ocitlo mezi nákladem jisté kupecké karavany a putovalo po obchodních cestách přes vymrzlé průsmyky v Chimu a v Charatu, načež překonalo Oceana Cerulea s bělostnými čepičkami vln a dostalo se až do našeho výtečného města Navoly, tlukoucího srdce obchodní banky, *banca mercanta*, jež obsluhuje

všechny končiny, kde se mluví všemožnými Amovi známými nářečími, a konečně k mému otci, jenž se jmenuje Devonaci di Regulai a jenž proslul bohatstvím a vlivem po všech končinách omývaných azurovými vodami La Cerulea.

Ať už kupec bájil o původu oka jakkoli, otec trval na svém — že smrt drakovi nezpůsobil ani tak hrdinův meč, jako spíše sešlost věkem. Pokud kdy meč protal šupiny velkolepého netvora, pak to byla řezničina provedená posmrtně, nikoli hrdinský boj. Draci prostě nepodléhají něčemu, jako jsou čepele lidských zbraní — dokonce ani čepelím z diamantu.

Přesto ale oko koupil, zaplatil bez smlouvání (a díky ceně zajistil kupcovu jménu proslulost na sto let) a pak artefakt umístil na svůj psací stůl. Když k němu lidé přicházeli podepisovat smlouvy a skládat sliby, vždycky je přiměl, ať přísahají na to dračí oko. Tak byli obchodní partneři příslušně upozorněni na fakt, že nejednají jen s nějakým stříbrnotáhem na Quadrazzo Maggi, ale s Devonacim di Regulai da Navola, a ten až si usmyslí požadovat splnění slibu, neochrání je před tím nic.

Můj otec měl dračí oko.

Ten dávno mrtvý sultán ze Zuromu žádné neměl.

Ani náš vlastní callarino z Navoly žádné neměl.

Vlastně nikdo nemohl tvrdit, že nějaké má. Možná tak dračí šupinu. Případně, někdy, možná, fosilii, o níž by se dalo prohlásit, že to je zub. Avšak tahle děsivá zkrystalizovaná vzpomínka na moc, to bylo vskutku něco odlišného. Kočkovitá duhovka si stále uchovávala oranžovou barvu, i když povrch oka pokryl mléčný zákal: oko žhnulo vnitřním světlem, které neuhasila dokonce ani smrt.

Kdykoli jsem byl v otcově knihovně, vždy jako by mě dračí oko pozorovalo. Jako by mě vyhladověle sledovalo pokaždé, když jsem vešel. Děsilo mě, ale mám-li být před Amem upřímný, také mě přitahovalo.

Někdy, když byl otec na cestách po našem rozsáhlém obchodním impériu, na jakých se setkával s promissorii, vkradl jsem se do knihovny a upíral na oko zraký: mléčný závoj na povrchu, uvězněný planoucí běs v pomrkávající kočičí šterbině. Oko velké jako celá moje hlava. Vztekla a upřeně pozorovalo

naše všednodenní lidské snažení. To, jak nakupujeme a zase prodáváme žoky vlny čampa a pytle pšenice.

Děsilo mě.

A přitahovalo.

Až jsem se jej jednoho dne dotkl.

⌘ Kapitola – 2⁶

Patrně bych vám však měl vysvětlit, kdo byl můj otec a v jakých sférách žil. Kdo jsme vlastně byli, my, kteří jsme patřili k archinomo Regulai? Kdo jsme byli, že otec mohl zakoupit takový artefakt?

Jméno Regulai je staré, sahá do dávné minulosti před Amem a s časem nabylo na hrdosti. Moji předkové byli u toho, když proti nám za časů staré říše Oceana Cerulea rozpoutala svůj hněv a velická vlna smetla tisíce duší. Přežili jsme i Scurovy nákazy, jež pustošily naše kraje a zanechávaly po sobě hromady vředy pokrytých mrtvol, vysoké až po střechy domů. Stejně jako mnoho Navolanů jsme prchli do hor, když skvělé hlavní město Torre Amo podlehlo Churu a když byla Amonska říše rozbita na kousky a za pána se prohlašoval kdejaký vévoda, kněz nebo lapka a když se po celém Cerulejském poloostrově válčilo o slávu a území.

A jako mnozí další jsme se také po skončení válek vrátili po moři do Navoly.

Za našich nejranějších dob jsme my Regulai byli prostí obchodníci s vlnou, vykupovali jsme ji od vesničanů a pastevců v hornaté Romiglii a potom jsme se s ní vláčeli pryč z divočiny a prodávali ji navolskému cechu tkalců. Pozdější generace se naučila zacházet s počítadlem a písmem. Postupně náš rod přestával být venkovský a stával se městským. Usadili jsme se na Via Lana, obklopeni klapáním stavů a zahalení pachem barviv na vlnu a neustávajícím žvaněním všech mercantae smlouvajících se zástupci cechu tkalců. Do divočiny pro vlnu jsme už posílali jen své zástupce a sami jsme se naučili psát a opatřovat pečeti smlouvy a používat jako záruku své dobré jméno. Poskytovali jsme menší půjčky ostatním kupcům, pojišťovali výkupčí proti lapkům a divě zvěři a síla našich příslibů brzy vešla ve známost.

Ale až můj praděd z nás učinil jedny z archinomů města.

„Deiamo di Regulai,“ prohlásil otcův numerari Merio, „by se velmi pohoršil nad tím, jak si stěžuješ, že práce scriveriho je ti nudná.“

To jsem byl hodně mladý, nestrávil jsem pod Amovým světlem víc než osm nebo devět let, a ošklíbal jsem se nad výukou psaní. Zoufale jsem toužil být venku s Lenoškou, tehdy to bylo štěně, co jsem sotva dostal, měla veliké hedvábné tlapky a neklidně mrskavý ocas jako bič. Místo toho mě zavřeli do přitmi scrittoria naší banky, musel jsem sedět vedle Meria, kolem nás samí další scriveri, numerari a abacassi, všichni usilovně šmrdlali brky a cvakali kuličkami na počítadlech. Merio znechuceně mlaskl nad mým rukopisem. „Tvůj praděd znal své podnikání do jeho poslední součásti a nad žádnou se neošklíbal.“

Potlačil jsem zívnutí.

Merio mě vykrákal za ucho.

„Dávej přece pozor, Davico. Čím dřív to doděláš, tím dřív si můžeš jít ven hrát.“

Zase jsem se shrbil nad tou dřinou. Kolem mě usilovně pracovali dospělí, sčítali číslice ve sloupcích, zaznamenávali vklady a výběry z *acconti securati*, četli doručené dopisy, odpovídali na ně, a tak jim plynul den. Všechny stěny scrittoria byly obložené doklady jejich práce: účetní knihy, korespondence, smlouvy, pokyny pro numerari ve věci pravidel směny a zákony, jež požaduje Leggus. To vše svázané do knih, napsané na svitcích pergamenu, narovnané do štosů papíru — a v nemnoha případech dokonce i na kusech plátna — a uspořádané podle krajů, druhů zboží a podle kupců. Všechno to bylo zamčené ve skříních s kovovou mřížkou, abychom před kdejakým rádoby špehem ochránili svá tajemství.

A v tom šerém a pergamenem zavánějícím světě jsem se lopotil, na židli jsem neseseděl, ale klečel, abych byl ve výšce potřebné pro práci u Meriova stolu, a celou dobu jsem si trpce uvědomoval, jak den míjí, jak se světlo krade po podlaze, protože venku vede Amo svůj vůz po nebi.

Kaskády křiku a volání a mečení a štekání zpoza okna vyprávěly o tom, že ulice jsou plné života. Drncaly kárky, dobytek bučel, kohouti kokrhali, pávi řezavě křičeli a hovory a smích kupců a venkovanů a archinomů a vianomů se procedily až ke mně. A všechno mě to lákalo a všechno to bylo provázáno zajímavými vůněmi — zralé ovoce, čerstvý hnůj, barevné voňavé

květiny — a já neměl dovoleno jít ven, na nic z toho jsem se nesměl podívat.

Ten den jsem dostal za úkol opsat smlouvu, jejíž smysl jsem skoro nechápal. Slova veliká, čísla ještě větší, pojmy kupeckého umění byly abstraktní a odporně prolezlé skrytými významy. Slova jako *promissorio* nebo *fallimante*. Slovní spojení jako *usanza da Banca Regulari, controllar di Navola, cambio del giorno* nebo *definis da Vaz*. Na ten text si z valné části vzpomínám jako na něco podrazácky hadovitého, co nevede k ničemu příjemnému a pořád to ne a ne končit.

„Tvůj praděd chápal, že věnovat se všemu, co jeho podnikání přináší, není povinnost, ale čest.“ Merio vyhlížel škvírami oken dolů na ulici; všechna okna totiž byla velmi vysoká, aby dovnitř vpouštěla světlo, ale taky uzoučká, aby se dovnitř neprosmykl žádný zloděj. „Od těch nejúpornějších prací po ty nejúchvatnější, to vše mu bylo ctí.“ Zamyšleně nasál vzduch mezi zuby. „*Tuotto lavoro degli scriveri*,“ pokračoval. „*Tuotto lavoro degli numerari*.“

Šel se mi podívat přes rameno, jak jsem daleko. „Právě Deiamo napsal toto *promissorio*, jež nyní kopíruješ, a pak se věnoval další práci. Vlastní rukou následuješ tu jeho. Jen si to představ, Davico. Smlouva napsaná mužem, který již dávno vystoupal k Amovi, a přitom jeho slova přetrvávají. Přetrvává i jeho ruka, natahuje se k tobě přes propast tří pokolení. Jeho ruka se tě dotýká...“

Já tedy z pomyšlení, že na mě sahá mrtvý pradědeček, až tak dojatý a u vytržení jako Merio nebyl. Spíš jsem se z toho rozklepal a vzpomněl jsem si na katakomby pod Navolou, na ty chodby a krypty, kde vám kape na hlavu a až do stropu se tam vrší kosti pradávných Amonců; ale měl jsem dost rozumu, abych se nevzpouzel.

„Následuj jeho ruku, následuj její ladnost,“ říkal Merio a nevědomky sám máchal rukou, jak mi tak rázoval sem tam za zády. „Následuj i ty nejmenší drobnosti Deiamova umění a klaň se jim. A vzdej Amovi díky za to, že je ti právě v tuto chvíli tvůj praděd nápomocen.“

Já ovšem věděl, že právě v tuto chvíli jsou moji kamarádi Piero a Cierco na Quadrazzo Amo, hrají si na vojáky a šermují

dřevěnými mečíky. Právě v tuto chvíli s nimi asi je i Giovanni, sedí ve stínu na schodech Callendry a čte si v jedné z mnoha svých knížek. Právě v tuto chvíli je nejspíš můj přítel Tono dole v přístavu a loví cerulejské okáče. Právě v tuto chvíli u nás v kuchyních peče siana Brazzarossa sladké sušenky se zázvorem a kořením chá, přesně ty, co je má tak moc ráda otcova družka Ašja. A co víc, právě v tuto chvíli Lenoška očuchává rohy ve stájích našeho paláce a je moc ublížená, že jsem ji opustil...

„Dávej pozor, Davico!“ Merio mě znovu vytahal za ucho. „Podrobnosti jsou důležité! Deiamo zcestoval kus světa, aby si rozšířil obzory. Věděl toho hodně o potkanech, kterými jsou zamořené obilné lodě z Vesuny, a právě tak i o tom, jakým dřevem se opravují stavy, na kterých se v Navole tká plátno.“

Merio pokynul k papírům a svazkům, jimiž byly obloženy stěny. „Stále můžeš číst, co napsal, pozorovat jeho mysl při práci. Vidět vědění, které nahromadil. Očichával šije žen v Merai, jen aby věděl, jaké parfémy mají nejraději, pil velbloudí mléko ve stanech Bedozů, aby pochopil život lidí z karavan. My v jeho tradici pokračujeme: čteme si slova, získáváme znalosti...“

Ukázal mi ke svému psacímu stolu, kde se do výšky vršila korespondence se vzdálenými obchodními partnery, potrhaná a flekatá od vody. „Tohle je základ všeho, co tvá rodina dělá, a tak se uč, stejně jako se učil tvůj otec a před ním tvůj děd, jeden po druhém, od Deiamova génia... Pokračuj, Davico. Opisuj dál. Ne-přestávej v práci jen proto, že mluvím. Tři bezchybné opisy, pak si můžeš jít hrát. Jeden pro nás. Jeden pro kupce sia Tosca. A další, který sio Tosco odveze do naší pobočky ve Vazu, kde poté vybere půjčku ve vazských stříbrných prstech a nakoupí koně. To přece víš, že Vazští počítají stříbro na prsty, ne?“

Přikývl jsem.

„A jakpak ve Vazu říkají zlatu?“

„Palce.“

„Kolik prstů za jeden palec?“

„Dvanáct.“

„Správně. Kopíruj dál. Měl bys totiž být s to mi naslouchat a při tom dál pracovat, Davico. Kdybych tu práci dělal já, měl bych to už...“ Nedořekl. „Nai, Davico. V *lettera di credo* je přece

zdvojené písmeno *t*.“ Dloubl prstem do toho, co jsem napsal, inkoust se rozmazal, bylo po popisu. „Vidiš to tady? Dvojité *t*. I drobnosti jsou důležité. Datum splatnosti, váha stříbra, ba i to dvojité *t*. Ten papír vyhod. A začni znova.“

„Už mě bolí ruka.“

Když na to vzpomínám teď, starší a rozumnější, obávám se, že jsem toho okopíroval hodně málo, ale byl jsem mladý a naivní a tehdy mi připadalo, že se dřou celé dny. Minuta nudy se mění v hodinu, hodina v den, den je jako celý život — a my se o svoje pocity neváháme podělit, protože jsme se ještě nenaučili umění *faccioscura*.

Merio nasadil nakvašený tón. „Tak tebe bolí ruka?“

Merio byl zpravidla veselý člověk, mírný, lehko se s ním vyšlo, jako to u těch z Pardi bývá, měl zardělé baculaté tváře a kulaté břicho společné těm, kdo ocení dobré víno a lepší sýr. Já tehdy ale patrně našel nějakou hranici jeho trpělivosti, protože mu obočí vystřelila vzhůru a v očích už nejiskřilo. „Pokud tě bolí ruka, pomysli na všechny ty, kdo usilovně pracují kolem tebe. Na ty, kdo se dřou *pro tebe*.“ Otočil se ke scriveri u okolních psacích stolů. „Je někdo z vás unavený?“ Namířil ukazovák na toho nejbližšího. „Třeba ty, sio Ferro. Jsi unavený? Bolí tě ruka?“

A samozřejmě že sio Ferro odpověděl: „Ne, mistře,“ a ostatní scriveri se na mě shovívavě pousmáli a dál pracovali.

„Tito muži celý den píšou. Celý den čtou,“ kázal mi Merio. „Sio Ferro se svému řemeslu začal učit ve tvém věku, a už tehdy psával celý den. Takže... nic menšího nečekám ani od tebe. A nevykládej mi, že tě bolí ruka.“

Nebyl jsem tak hloupý, abych dál odpovídal, ale nepotěšilo mě to. Pustil jsem se do díla na novém listu papíru a potlačoval jsem zoufalství z toho, že znovu opisuju to, o co jsem kvůli jediné chybě přišel.

„Ai,“ ustrnul se Merio, když viděl, jak jsem na tom bídne. „*Finis. Finis*.“

Položil mi dlaň na hřbet ruky. „Odlož brk, Davico. Pojd' ke mně.“ Pokynul mi, ať jdu za ním. „Ci. Tohle nebude žádný trest. Jen pojd' se mnou, chci ti něco ukázat. Tak pojd', pojd'.“ Mávnutím ruky mě vyhnal ze židle. „Pojd'.“

Merio mě vedl po širokých dřevěných schodech scrittoria do přízemí, kde se počítadla proklikávala a procvakávala houštinami našich příjmů a výdajů. Proplétali jsme se mezi stoly a pak jsme vyšli do rámusu na ulici.

Hned vlevo ode mě byla dokořán otevřená brána do paláce naší rodiny. Vešli jsme a Merio mě vedl po chladivé kamenné chodbě až na poklidnou, sluncem zalévanou quadra premia, kterou ochlazovala šplouchající ústřední kašna.

Lenoška okamžitě vyčenichala, že přicházíme, kvapem vyběhla ze stájí a vrtěla ocasem. Vzal jsem ji do náruče a byl jsem šťastný, že ji vidím — a stejně to platilo naopak. Vrtěla se a kroutila, strkala mi čumák do tváře a olizovala mě na lících.

Čekal jsem, že mě Merio povede ještě dál do paláce, ten se však zastavil rovnou tam, na quadře, a s očekáváním se díval na mě. Pokoušel jsem se udržet v náruči zmítající se Lenošku, rozhlížel jsem se všude možné a snažil jsem se přijít na to, proč na mě tak upírá zraky.

Tak co tu máme? Tři obloukové průchody vedou na quadru ze stájí, pak podél stěny sousedící s ulicí jsou příbytky rodové stráže, s ochozy v přízemí a v patře. Dále bublavá mramorová kašna zachycující Urulu a její mořské panny a ryby, všechna řadra jsou nahá a tryská z nich voda. Voda je moc příjemná a chladivá, hlavně v parný den, jaký máme dnes. V nejvzdálenější stěně quadry jsou proražené další obloukové průchody, které zvou ke vstupu do soukromějších částí našeho domova, ale tak daleko mě Merio nezavedl. Místo toho mi ukázal na fresku na poslední stěně quadry. Na té nepřerušované stěně, která dělí palác od sousední banky.

„Podíval ses někdy na tohle?“

„A-ano...“

Váhavě jsem odpověděl proto, že jsem se na to samozřejmě už díval. Tak velikou malbu těžko přehlédnete, vždyť má přes pětadvacet kroků na délku a vysoká je tak, že abyste ji viděli celou, musíte poodstoupit hodně dozadu a ještě natahovat krk. Zachycovala bitvu mezi Navolou a útočníky z Cheroux a Merai a byla stejně nepřehlédnutelná jako kašna s Urulou a jejími rybami a mořskými pannami. Jenže kašna byla dobrá přinejmenším

k tomu, abych si v ní ochladil nohy, a ještě lepší, když mě napadlo cákat vodu na Lenošku a tím ji škádlit. Ostatně mnohem zajímavější než malba byly naše stáje plné koní a hříbat a klisen a hřebců, kde navíc vládla příjemná vůně vydělané kůže a sladký pach podestýlky a hnoje. Malbu jsem vídal po celý život denně, ale i tak jsem si dával pozor, protože jsem v Meriově otázce vy-cítil nějakou past. Už v tom útlém věku jsem poznal, kdy si jeden z mých učitelů ostří bodec, a věděl, že mám čekat píchnutí.

„Co tam vidíš?“ zeptal se Merio.

„Jak Navola a Pardi a Savicchi bojují proti Cheroux a Merai.“

„A co ještě?“

Pracně jsem pohledem propátrával bojující jednotky. Na pravé straně se na slunci třpytil cíl, na nějž mířila vojska Cheroux — naše město Navola, usazené na ostrohu, kde Cascada Livia ústí do obrovské rozlohy Oceana Cerulea. Věže našich mnoha soupeřících archinomů se blýskavě tyčily vysoko nad hradby Navoly.

Každé dítě v Navole ví, co to bylo za zoufalou a současně významnou bitvu, ale že bych měl tuhle malbu obzvlášť v oblíbě, to ne. Můj přítel Piero, který pocházel z nomo nobilii ancients a válečné umění miloval, pořád mluvil o tom, že jednou z něj bude skvělý generál a že bude na obranu Navoly svádět takovéhle slavné bitvy, jenže mně se krví zalité bitevní pole nelíbilo, a už vůbec se mi nezamlouvaly mrtvolý plovoucí po Livii. Malba to byla triumfální, taky ovšem nepřijemná.

„Podívej se sem,“ nasadil Merio učitelský tón. „Nebojujeme jenom proti vpádu z Cheroux. Vidíš to tady, vysoko na nebi? Vidíš, jak nám Amo přináší svou božskou přízeň a podporu? Jak nám ve svém voze vyjel na pomoc? Amo nám žehná, chrání nás, protože jsme spravedliví a Cheroux je psi království. Také se podívej, jak zelené je bitevní pole a jak modré jsou vody v řece Livii, k nimž jsme natlačili vojsko z Cheroux. To nám říká, že Navola je požehnána i mořem a obchodem na řece a také úrodnými poli, a že to vše z nás dělá cennou kořist pro Cheroux. A tady, podívej se, jak teď ti psi, ti vetřelci z Cheroux podléhají panice, jak skáčou do řeky, snaží se plavat, ale ve zbroji tonou. A tady...“ Pokusil se dosáhnout až na místo kdesi vysoko na obraze, ale samozřejmě

to nešlo, na to byl příliš malý a taky příliš těžký. „Tady je znak tvého rodu, býk rodu Regulai, vlaje mezi ostatními zástavami navolského vojska.“

S očekáváním se na mě zadíval.

Tupě jsem mu pohled oplácel.

„*Ci!* Dějiny! Musíme ti víc přednášet o dějinách, Davico!“ Otřel si z pleše pot. V tom parnu mu kůže na hlavě už růžověla, přesto byl zřejmě pevně odhodlán v poučování vytrvat. Přitiskl jsem si k tělu Lenošku a snažil jsem se dávat pozor a on ukazoval postupně na různé zástavy a znaky, z nichž jsem v některých poznával erby jiných navolských rodin.

„Archinomo di Regulai nebyl vždy tak hrdý, jako je teď,“ vykládal Merio. „Před časy tvého praděda slovo Regulai označovalo jen kupce a obchodníky, a kupci nejsou vždy chováni ve větší úctě. A jistojistě tomu tak nebylo v těch dobách. Tehdy vládli Navole archinomo nobilii anciens, kteří tvrdili, že po krevní linii pocházejí ze starých Amonců. To oni zastávali hodnosti a těšili se cti a vlivu.“

„Jako Piero a Cierco.“

„Ano. Přesně jako tvoji kamarádi. Nesou stará jména. Zato di Regulai, to bylo pouliční jméno, vianoma. Jenže tady, v tomto okamžiku, vztyčil tvůj praděd svou zástavu vedle zástav šlechticů, kteří svá jména mohou vysledovat zpět až k Amoncům...“

„A bylo to tak?“ zeptal jsem se.

Merio se zarazil. „Co bylo jak?“

Zadíval jsem se na rozměrnou fresku, na všechny ty muže a koně, na naši zástavu, o fous větší než ty ostatní, na svého děda s pozvednutým mečem a v sedle černého válečného oře Nera.

„Opravdu to bylo takhle? Stalo se to právě tak?“

„Proč mi kladeš takovou otázku?“

Sám jsem nevěděl jistě. „No... tu fresku jsme dali namalovat my... tak možná...“

„Prosím?“ pobídl mě Merio.

„Možná jsme jenom chtěli na malbě vypadat mocně, ne? Třeba jako když archinoma Furia dává svoje nepřátele věšet z hradeb paláce, dokud neshnijou. Aby lidi odstrašila.“

„Pokračuj.“

„Kdo nás tady navštíví, ten to uvidí. Uvidí to nejdřív ze všeho. Viděl jsem, jak se na to lidi tváří. A jak si něco mezi sebou špitají. Něco to pro ně znamená. Možná jim to něco sděluje. Možná to je spíš sdělení než skutečné dějiny.“

„Ai.“ Merio se rozzářil a štlpl mě do tváře. „No vidíš, vždycky když si zrovna říkám, že máš mezi ušima jen samou vlnu, najednou prosvítne odlesk bystrosti tvého otce.“

„No a tak co, jeli jsme v čele?“ nenechal jsem toho. „Byli jsme vůbec v tom útoku?“

„Sejde na tom snad?“

Zaváhal jsem.

„Nevím.“

„Tak se nad tím zamysli. Usilovně. Přece si rád čteš příběhy a báje. Deníky Marcela z Bisu. Avviccovy *Cestopisy*. Vím, že máš rád legendy o dávných bozích. Jsou pravdivé? A sejde na tom, jestli jsou? Anebo spíše na tom, jestli ti to vnuká ty správné pocity?“

Odpověď jsem neznal. Byl jsem rád už za to, že jsem položil otázku, kterou Merio docenil, jen jsem teď měl dojem, že plavu v hlubší vodě.

Merio se shovívavě usmál. „Přemýšlej o tom, Davico. Je to podstatná otázka. Jednu věc ti ovšem mohu říct s naprostou jistotou, totiž že tvůj dědeček nebyl žádný zbabělec. Destinovi nepřezdívali Býk jen tak pro nic za nic. Vyjel do boje a po bitvě se účastnil dojednávání smluv. Co se týče toho ostatního... Byla jeho zástava tak jasná a vlála tak vysoko?“ Pokrčil rameny. „Někdo moudrý by patrně řekl, že zástava vašeho rodu vlaje vysoko nyní a že zástavy prastarých jmen se s každým uběhlým rokem zmenšují. To jsem ti ale ukázat nechtěl. Pojď. Sem, ke spodní části malby.“

Přešel podél celé stěny, mě táhl s sebou, a už jsme byli zcela nalevo, daleko od Ama. V úrovni mých očí byl na pozadí malby vyobrazen les na vršku a v lese se skrývali muži na koních, mnozí dost šikovně schovaní mezi stromy, zastíněné, matné obrysy, nejasné a zadumané. „Co tady ti muži dělají?“

„Nic.“

Merio se zamračil, tak jsem to zkusil znovu.

„Schovávají se?“

„Něco lepšího. Všiml sis erbu na jejich štítech?“

„Mají tam vlka.“

„Správně. Vlka. Poznáváš ten erb?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Compagni Militi Lupari. Silné žoldnéřské vojsko. Cheroux si je drží jako zálohu, mají rozdrtit naše jednotky zezadu, až zaútočíme na jejich šiky u řeky. Velitelé z Cheroux se snažili nalákat nás k bitvě na tomhle místě na rovině u řeky, opřít se zadním vojem o břeh a přimět nás k útoku. A Lupari se měli vyřídit z lesa a zasadit nám úder zezadu. Byli by nás rozdrtili mezi kovadlinou z Cheroux a kladivem Lupari. Jenže Lupari nezaútočili. Místo toho se na všechno jen dívali. Díky tomuhle muži.“

Poklepal prstem na nejasnou mužskou postavu v černém hábitu, s tváří ukrytou pod kápí. Kradla se lesem a v jedné ruce třímala nůž, v druhé nesla měsíc, ze kterého padaly ven zlatáky. Zlo se z ní jen linulo. „Tohle je Vessio. Sloužil tvému dědečkovi jako stiletto.“

Sykavě jsem se nadechl. „Jako Cazzetta?“

„Velmi podobně.“

Víc jsem toho vědět nepotřeboval. „Nemám ho rád.“

Merio se rozesmál, znělo to spíš jako překvapené zaštekání než jako smích. Pocuchal mi vlasy. „To já taky ne, Davico. To já taky ne!“ Dál se pochechtával, ale pak zvážněl. „Měl bys ovšem vědět, že Cazzetta je tvému otci naprosto věrný, a věrná dýka má větší cenu, než kolik její nositel sám váží ve zlatě, ať už dělá jakkoli nepříjemné věci.“

Pochybovačně a nepříliš přesvědčeně jsem přikývl.

Cazzetta přicházel a odcházel, dostával nějaké záhadné úkoly, byla to pro mě zlodušská bytost, jež se objevovala v kteroukoli denní i noční hodinu; třeba přicválal do paláce na svém černém hřebci, potvoře jménem Avinciinus, sedmnáct dlaní vysoké, vzteklé a násilnické. Pak Cazzetta sesedl, hodil strážnému otěže a odporoučel se za otcem. Jednou jsem ho viděl, jak za ním vrazil rovnou do lázně, lazebnice a služebníci se rozprchli. Viděl jsem ho taky, jak nakráčel dovnitř uprostřed hostiny na počest callarina, ještě zpocený a smradlavý od jízdy, a svou temnou přítomností zarazil hudbu i hovor. A kdykoli se Cazzetta obje-

vil, otec se s ním bez meškání sám někde uzavřel. A potom zase zmizel, často ještě téže noci, vypařil se jako dým odnesený týmž chorobným větrem, který ho přinesl.

Mnohem horší však bylo, když se tu zdržel.

Cazzetta rád hrával kruté hry a jako jejich terč si s oblibou vybíral mě. Třeba mě donutil, abych prokazoval svou rychlost při hře na plácanou, kterou měl rád, jenže já při ní měl vždycky ruce obolené od jeho ran. Někdy se vynořil ze šera, ohrožoval mě tenkou dýkou, již měl ukrytou v rukávě, anebo zase tou ve vysoké botě, případně krátkými nožíky, které mívál zastrčené ve vysokém škrobeném límci. Objevil se jako zlá fata, vykročil zpoza sloupu nebo ze stínu pod obloukem a pokaždé mě přemohl a přitiskl mi ocel na krční tepnu, načež mě varovně upozornil, že jsem Regulai a musím se mít na pozoru.

Úplně nejhorší pro mě ale bylo, když mi Cazzetta jednou přinesl darem bílou holubici v kleci. Klec i s ní mi podal a pak mi ukázal nevelký zlatý palcový prsten s nějakým rudým drahokamem. Cvakl, prsten se otevřel a uvnitř byla jehlička. Vsunul ruku do klece, mírně bodl holubici a ta se ihned svalila, zmítala se a umírala na následky jedu.

Potom mi dal prsten a pověděl mi, ať s ním zacházím opatrně. To prsten byl ten dar, ne holubice.

Cazzetta nebyl laskavý člověk, natož dobrý, a já se mu proto vyhýbal.

Ted' jsem se upřeně díval na toho druhého mistra dýky, Vessia, jak se krade lesem a v rukou má zbraň a měsíc zlata.

Merio řekl: „Bitva se nerozhodla na širém poli, ale ve stínech lesa. A nerozhodl ji třesk mečů, nýbrž škrábání brku. Zvítězili jsme proto, že přísliby tvého rodu prosluly svou silou. Tím, že jsou stejně chladné a neměnné jako led na Cielofrigu.“

Oba jsme se dívali na malbu. Já, malý hoch, jsem se snažil porozumět. Merio, náš numerari, nejspíše přemítal, jak dlouho by mu trvalo, než by přepočítal zlato potřebné k zakoupení oddanosti Lupari.

„Ale kde je pradědeček?“ zeptal jsem se posléze. „Říkal jsi, že mi povíš něco o Deiamovi, jenže tahle malba je o mém dědovi, o Býkovi.“

„Jak to myslíš? Tohle vše je přece dílo tvého praděda!“

Merio poodstoupil a ukázal na celý výjev. „Jeho bystrá mysl, jeho železné přísliby, jeho smlouvy, právě jako ta, kterou opisuješ. Podívej se nahoru. Až nahoru, k obloze. Vidiš, jak náš bůh Amo vede svůj ohnivý vůz skrze mraky do boje za Navolu? A teď se podívej, kdo stojí na voze vedle něj, tamten okřídlený vincii. Ten pyšný oblouk nosu, ty hluboko zapadlé oči...“

„Deiamo?“

Poznal jsem ho podle podoby s jinými portréty až teď, když mě na to Merio upozornil. Malíř zachytil dokonce i sklon postavy přihrbené od věčné námahy u psacího stolu, třebaže na tomhle obraze byl okřídlený a mocný a právě vrhal jasný blesk.

„Deiamo,“ vydechl Merio. „Jak jinak. Býk pozvedá meč a žene se do boje, ale to *jeho otec* vrhá ohnivé blesky a stojí Amovi po pravici. Vždyť uvaž. To Býk tenhle obraz objednal... a přece svého otce postavil na roveň největšímu z bohů.“

Načež se na Meriově tváři objevil čtverákový výraz. „A to mi klidně věř, že právě proto Garagazzo považuje tenhle obraz div ne za rouhačství.“

„Vážně?“

Merio zamrkal. „Ovšemže ano! Schválně ho sleduj, až příště přijde na návštěvu. Všimni si, jak našemu kanonickému knězi zrudne tvář. Přesto je tam Deiamo pořád: protože tak to tvoje rodina chce.“

Přidřepł si ke mně. „Nikdy na tohle nezapomínej, Davico. Skutečná moc tvé rodiny plyne z nezlomné síly příslibů, a tudíž z té tolik otravné dřiny pradědečkova brku. To je základ všeho.“ Plácl mě po zádech a usmál se.

„A teď si běž hrát. Zítra přijdeš a pořídíš bezchybný opis té smlouvy, právě jako kdysi Deiamo.“

Deiamo se narodil v zešeřelém bytě o dvou místnostech v Quartiere Lana, obklopený klapajícími stavy a shonem a pokřikováním obchodníků, stříbrnotářů a cartalitigi. Dožil však ve velkolepém paláci, oděný v hedvábí a v kruhu ochotných nositelů největších jmen ve městě. A třebaže zesnul uprostřed bohatství, v srdci byl dál vianoma a nikdy nedal dopustit na prosté lidi.

To Deiamo jako první dal budovat po celé Navole kolonády, aby vianomae měli stín proti letnímu vedru a střechu proti lijákům ve vlhkém období. To on jako první zaplatil dělníkům, aby prokopali a opravili prastaré, pod městem dlouho ukryté stoky, jež zde zanechali Amonci, takže voda splachovala z Plátenické čtvrti špínu a všichni od nejvýše postavených po ty nejubožejší mohli chodit po ulicích zbavených odpadků.

Když nenasytná touha po slávě zachvátila navolské archinomy a všechna velká jména se dožadovala války proti Vesuně, právě Deiamo pozvedl hlas na protest. Postavil se doprostřed Callendry a všechny varoval, že to je pošetilost, a přišel kvůli tomu o nějaké vklady a účty. A když jsme nehledě na to do války vytáhli a naši vianomae po tisících umírali ve vesunských bažinách, probodaní šípy nebo utonulí v bahně, právě Deiamo dal zbudovat sirotčí klášter určený pro děti, jež přišly o otce. Klášter Contessa Amovinci stojí dodnes a v galerii předků v našem paláci je Deiamo zachycen, jak sedí na schodech před tímhle klášterem, obklopen všemi dětmi, o něž se postaral.

Po Deiamovi nastoupil Destino, řečený Býk, který sehrál tak značnou úlohu při obraně Navoly před vojskem Cheroux. Destino na portrétu sedí v sedle svého válečného oře Nera černé vousy má prokvetlé stříbrem, tmavé oči mu planou, meč drží tasený k boji.

Destino obchodoval s mincemi a železem, se lnem a vlnou a plátnem, pšenicí a ječmenem a rýží. Založil stálé pobočky v až tak vzdálených městech, jako je Villion a Bis, Hergard, Neft nebo Sottodun, a pečlivě vybíral partnery, kteří budou tyto podniky v našem jméně vést. To Destino přestěhoval Banca Regulai ze staré Plátenické čtvrti do nového okázalého paláce, to on jako první zasedl v Callendře jako archinomo.

Destino nebyl jen válečník, nebyl jen kupec. Byl také milovníkem umění a přírody. To Destino najal geniálního Arragnala, aby navrhl a zbudoval podivuhodné Catredanto Maggiore na Quadrazzo Amo, kde se pak modlili všichni Navolané urozených jmen, a on také zaplatil za stavbu zahrad se sochami, jež obklopovaly město pro potěchu všech.

A konečně tu byl můj otec, Devonaci di Regulai.

Otec nebyl ani tak laskavý jako Deiamo, ani tak chrabrý jako Destino, i když obě ty vlastnosti v sobě choval. Byl cosi zcela jiného, ve svém intelektu byl téměř nepozemský. Říkávalo se, že s počítadlem začal pracovat, ještě než mu byly dva roky, a že když mu byly tři, psal už ve starověké amonštině.

Nesmírně bystrý, chytrý, vnímavý, neúnavný, neústupný, nebojácný. Všechny ty charakteristiky jsem o něm slyšel, a i mnohé další. Slyšel jsem je od vianomae na ulici, od těch, kdo mu sloužili v našem paláci, a všichni mluvili uctivě. Otec rozšířil působnost banky Regulai až do odlehklých končin, kde se hovoří nářečnými jazyky amo, ba i ještě dál. Králové a velmoži žadonili o pozvání k našemu stolu. To můj otec přesvědčil Madrasalva, aby sešel ze své poustevny a dokončil zakázku na catredantu, poté, co Arragnalo podlehl jedu, jímž jej otrávil jeho učeň a milenec. Madrasalvo namaloval chodby a kopule catredanta, vše vlastní rukou, nikdo jiný na to nesáhl — a dokončit tu zakázku mu trvalo deset let a bylo z toho jeho nejskvělejší dílo.

Otec nakrmil vianomae, když Scurovy neštovice zabíjely naše sedláky na polích a nedostávalo se nám úrody, na náklady naší rodiny do Navoly připluly veliké lodě naložené pšenicí až z říše Chur, a když se kapitáni zdráhali přistát v našich přístavech prolezlých nákazou a nakrmit náš lid, donutil je k tomu hrozbou, že jinak přijdou o všechny budoucí obchody. Otec také zůstal v chorobou zmítaném městě, ačkoli všichni ostatní archinomové prchli a třebaže jej modré květy připravily o manželku, mou matku. Dal jí pak vystavět chrám na Catredanto Amo a v něm ji najdete dodnes.

Naše jméno je propleteno až se samými kostmi Navoly; moji předkové ovlivnili její architekturu, její klikatící se ulice a stinné zahrady, z nichž mnohé jsou pojmenovány po bratrancích, sestrách, bratrech, synech a dcerách z našeho rodu. Via Gianna. Via Andretta. Giardina Stefana. Po celá pokolení jsme budovali naše jméno a vliv.

Za dob mého mládí se pojmy banca mercanta a Regulai vyslovovaly téměř jako synonyma. Slovní spojení archinomo Regulai se zvučně rozléhalo až přes moře, nahoru i dolů po rybářském háčku Cerulejského poloostrova, přes pouště a stepi, až

do Zuromu a Chatu a Ximu. Zdolávalo mrazivé vrcholky Cielo-friga a dostávalo se až k vousatým barbarům ze severu. Naši pověřenci a zmocněnci poskytovali půjčky, nakupovali, obchodovali, pojišťovali lodě a zboží, špehovali vládce, kupovali doly, prodávali města. A můj otec tomu všemu předsedal.

Kdo však byl můj otec doopravdy?

Myslím, že pro každého z nás je těžké poznat nitro někoho jiného. To, jaký byl v mých očích, se lišilo od toho, jak ho viděl nějaký stříbrnotář v Quartiere Lana, jak ho viděla jeho družka Ašja, jak ho viděl náš navolský callarino.

Za ty druhé mluvit nemohu. Mohu říct jen tolik, že pro mě to byl tvrdý muž, v obchodě neústupný, v příslibech nezlomný, ale ke mně byl laskavý, a tak jsem ho nesmírně miloval.

Kromě toho bych řekl, že ačkoli byl mocný, netloukl druhé po hlavách a hřbetech klackem své síly. Velice mu záleželo na tom, aby i druhým uchoval hrdost, a proto dával přednost zdvořilé dohodě před přímou demonstrací síly. Měl v držení přísliby mnoha, ale nesnažil se jim šlápnout vojenskou botou na tvář a zašpinit ji hlínou, a to ani když jejich přísahy inkasoval. *Sfaccio*, tak se tomu říkalo v hovorové navolštině — zašpinit někomu tvář —, můj otec se však v podobných nízkostech nevyžíval. Nebyl takový, aby někoho musel bez důvodu *sfaccire*, i kdyby k tomu byl vydrážděn jeho malicherností.

Abych uvedl příklad: v těch dobách mého dětství callarino často pobýval v našem paláci kvůli městským záležitostem. Na rozdíl od jiných měst neměla Navola knížete či krále, jenž by nás ovládal. Místo toho jsme měli callarina, jež si volili archinomové a s nimi rovněž zástupci cechů a řemesel: kameníci, cihláři, sdružení výrobců vlny, cech výrobců stavů, cech kovotepců, představení klášterů a samozřejmě také zvolení představitelé zastupující různé městské čtvrti a vianomae, kteří v nich žili. Celkem jedna stovka mužů, a někdy i žen, pověřených řízením chodu města, jež tedy bylo spíše republikou než monarchií a v jehož čele stál náš callarino.

Navola byla v těch časech civilizovaná. Byli jsme úplně jiní než surové knížectví Gevazzoa, ovládané lidmi z Borraghy, od danými krevním mstám a pomstychtivým intrikám. Vládli jsme

větší moudrostí než neurvalé království Cheroux se svými držími válkami a chamtivým králem Andretonem. A byli jsme spokojenější a civilizovanější než země Merai, jejíž parl trůní neklidně ve svém Rudém městě a bez ustání se silou a mocí snaží potlačit své vzpurné příbuzné. V Navole volila Stovka callarina do nejvyšší funkce a on s jejími radami moudře a dobře vládl. Borsini Amoforze Corso, veliký callarino navolský, byl zvolen mnoha hlasy, poslušně sloužil městu a dával se vést zájmy všech.

Tak to tvrdili učenci, kněží a diplomaté.

A věřte mi, často bylo jediným varováním před callarinovým příchodem to, že si otcův numerari Merio varovně odkašlal, protože callarino s oblibou přicházel neohlášen. Callarino nebyl z těch, kdo trpělivě počkají, natož aby plynul svým drahocenným časem pro druhé. Merio si prostě odkašlal — a chvíli nato už callarino vtrhl do knihovny, jako kdyby byla jeho, vykročoval si po ní v tom svém rudozlatém úředním šatu a naparoval se, jako kdyby jeho jméno bylo napsáno na Amově koruně.

A co na to otec?

Ten prostě zvedl zraky od toho, co zrovna psal, pobídl callarina, ať se posadí, jako kdyby to byl očekávaný a krajně oblíbený host, a pokynul Meriovi, ať jim jde obstarat sladký čaj a trpký sýr.

Takový byl můj otec. Byl umírněný, protože měl moc.

A takový byl i callarino, protože žádnou neměl.

A poté, jako při afektovaném zdvořilostním tanečku, si callarino — bez vyzvání — vyžádal svolení, aby mohl použít svou vlastní pečeť, jež ležela otcí na psacím stole; a můj otec — aniž by musel vyjádřit souhlas — k jejímu použití svolil.

Callarino třeba řekl: „Generál Sivizza říká, že garda Lupari má už ztupené zbraně.“

A můj otec na to opáčil: „Něco takového nesmí pýcha navolských ozbrojených sil dopustit. Naši věrní ochránci musí být sami dobře chráněni. Měli by dostávat maso, aby byli silní, ty nejostřejší a nejpevnější zbraně pro své bojové umění. A ti, kteří jsou ženatí... ti by měli dostat po zlatém navisoli na důkaz vděku. Pan generál a jeho Vlci by nikdy neměli mít pocit, že jim snad město není vděčné za ochranu.“

A callarino tudíž v tu chvíli a na tom místě sepsal návrh pro archinomy z Callendry — z nichž na nejednoho otec nahromadil přísliby a jejichž tváře otec také poznamenal — a rovnou jej opatřil svou pečeti, z níž odkapával rudý vosk, potvrdil poukaz šmouhou své autority, jíž se mu nedostávalo, a navrhl přesně tu částku, kterou předtím nadhodil otec, a poté Stovka jmen Callendry hlasovala a souhlasila a můj otec a další archinomové města zaplatili částky nezbytné k tomu, aby naše jednotky byly bojeschopné.

Jindy zase callarino třeba řekl: „Borraghané vyslali do Navoly ambasadora s obchodními návrhy.“ A můj otec se zamračil a pronesl: „Ale má archinomo Borragha vskutku naši důvěru? Gevazzoa je takové ošklivé město. A populo Borragha jsou lidé nízcí. Klidně ti políbí botu, avšak až budou vstávat, aby ti ještě políbili ruku, vrazí ti do žeber dýku.“ A potom nasadil výraz, jako kdyby pil z flašky nedobré víno, patrně jedno z těch proslule kalných vín z Gevazzoy, co jsou samá sedlina.

V tom případě callarino nechal téma být a přesunul se k jiným, protože věděl, že sám nemá k dalšímu jednání s archinomem Borraghy pravomoc.

A ještě jindy třeba callarino řekl: „Král z Cheroux si přeje vyslat dvacet učenců, kteří by rádi v archivech univerzity pořizovali opisy spisů se znalostmi o *banca mercanta*, *litigi* a *numismatica*, a jsou ochotni nám za to dát svoje texty o architektuře a starověké amonštině.“

A otec na to: „Vědění rozjasňuje všechny říše, jež je dostávají, ale ještě více ty, jež je poskytují. Jen ať učenci z Cheroux přijdou a dostanou od Lupari záruku nerušeného průchodu, nejprve však ať k nám přijede Andretonův syn a odpřísáhne na moje dračí oko, že už nikdy nevznese krevní nárok na naše dobré sousedy z Pardi.“

Tohle všechno jsem sledoval a Merio mi posléze tiše vysvětlil, že od té doby, co můj děd způsobil jejich přeběhnutí ve válce s Cheroux, stali se Lupari v kovu zakutou pěstí Navoly — výhradně našimi vojáky, dobře placenými za to, aby nás bránili. Jenže to jsou od náтуры žoldáci. Přешli k nám proto, že jsme jim líp zaplatili. Co kdyby ovšem přišla jiná nabídka? Co kdyby je opět někdo pobídl, aby změnilu stranu? Co pak?

Navolští archinomové platili dobře a uměli ze všech Amových končin přilákat ty nejlepší. Nájemní válečníci však měli trojnásobnou hodnotu, pokud se v Navole oženili a přivedli na svět další vlčata pro služby městu — až pak se spojili s Navolou nejen skrze slunce a měsíce na našich mincích, nýbrž také vlastní krví. Právě proto otec rozdával navolská slunce, navisoli, naše zlaté platidlo, těm, kdo založili rodiny. Snažil se připoutat Compagni Militi Lupari k městu, ztotožnit Navolu i s jejich přežitím. Tak podněcoval Vlky, aby bojovali nejen za peníze, ale také za zachování vlastních jmen a rodů — aby se zkrátka sami stali Navolany.

Taková byla otcova moudrost.

„Dobře, proč však musí princ z Cheroux přijet sem a přísahat na to dračí oko?“ zajímal jsem se.

Merio zakomíhal obočím. „Proč asi! Protože když složíš přísahu na dračí oko, ona tě zaváže, a pokud nebudeš hrát poctivě, dracchus tě spálí na popel. Drak ti přece vidí až do duše.“

„Opravdu?“

V tu chvíli jsem velice žasl, a ještě více se děsil. Děsilo mě to skoro tolik, jako když u nás byl Cazzetta.

Merio mi pocuchal vlasy a zasmál se. „Ai, Davico, ty jsi mi ale důvěřivý tvoreček. Princátko moje, jak my tě jenom naučíme, abys tu svou upřímnou tvář skrýval pod maskou?“ Vzdychl si. „Ne, nespálí tě na popel, a ne, nevidí ti do duše. I přesto je to strašlivé, dotknout se něčeho, co kdysi bylo velkolepější než kdokoli z lidí, a když na podobný artefakt složíš přísahu, pocítíš to až v kostech...“ Otrásl se. „Pocítíš to hluboko. Symboly a obřady jsou součástí našich příslibů stejně tak jako naše mince a zásoby vlny, když v nich složíme jistinu, a jako to, jestli máme tvář beze stop po podrážkách od druhých. Když se někdo dotkne dračího oka, tvůj otec se na něj dívá, sleduje, jak se chvěje, dívá se, jestli zakolísal. Jestli nenahlédne do jeho duše aspoň trošku.“

Merio si s vážným výrazem sáhl do koutku vlastního oka. „Tím, kdo vidí, není drak, Davico. Je to tvůj otec.“ To na mě velice zapůsobilo.

┌

*Navolané jsou stejně křivi
jako copánky ve vlasech jejich žen.*

LIDOVÉ RČENÍ, JAK JE ZAPSAL
MARCEL VILLOU Z BISU

└

☞ Kapitola – 3☞

„Chci jeho hlavu! Chci, aby toho pochcance roztrhali na kusy, a chci vidět jeho hlavu na kopí před Callendrou!“

Callarino vtrhl do otcovy knihovny jako velká voda a jeho hlas se jen rozléhal.

To jsem už povyrostl, když ne do plné výšky, pak přinejmenším do takové, abych u psacího stolu nemusel klečet na židli, a také jsem už tou dobou přešel z Meriových učitelských rukou do těch otcovských. Nyní se ode mě často očekávalo, že budu sedět vedle něj, když pracuje v knihovně — sedět *parlobanco*, jak se u nás říká.

Je to starý výraz, pochází z časů, kdy se vždy vyjednávalo tak, že dva sedli proti sobě a mezi nimi byla nahrubo tesaná fošna a na ní sýry a horký sladký čaj a plátky dobrého uzeného. V zásadě ovšem stačilo jakékoli prkno, anebo i padlý kmen, nebo dokonce i trojnohá stolička, když na to přišlo; pokud bylo mezi jednajícími stranami nějaké dřevo a jídlo, *Leggus* se na to díval, jako že to je v pořádku.

Každopádně, když k nám callarino takhle vtrhl, právě jsem pročetl korespondenci, kterou mi otec dal, abych s ním pak o ní mohl debatovat a učil se, jak ji zpracovává jeho mysl, a tím lépe poznal, jak otec řídí naše obchody. Měl jsem ty podivné listy rád, dělalo mi dobře hojné popraskávání v krbu, těšilo mě, jak mi Lenoška tlumeně pochrupe u nohou, a zatímco do oken bubnoval ledový zimní déšť, hřála mě otcova společnost. Dopisy byly promáčené a inkoust na nich rozmazaný, protože měly za sebou nelehkou cestu, ale jinak bylo v knihovně všechno příjemné a útulné, dokud se dveře nerozletěly a nevpustily dovnitř studený sychravý vzduch a callarinův kypící vztek.

„Chci, aby mu psi sežrali střeva a aby to ti jeho ostatní pis-sioletto přátelé viděli!“

Potlačil jsem nutkání zalézt si honem pod otcův psací stůl, kam už zapadla Lenoška, najednou vůbec ne líná. Její pokus o únik byl tím komichtější, že za ty roky výrazně vyrostla, takže

ted' jí dlouhé nohy i štíhlé tělo zpod stolu vyčuhovaly všemi směry ven. Už prostě nebyla to chundelaté štěňátko.

Callarino za chůze hodil promáčený zimní kabát Meriovi a krácel rovnou ke krbu. Merio se podíval na otce a ztrápeně pozvednutým obočím si postěžoval na to, že je jeho tělo tak bez cavyků používáno jako stojan na kabáty. Otec jej ale gestem uklidnil a pokynul mu, ať odejde a callarinův promáčený kabát vezme s sebou. Vyložil jsem si to tak, že mám odejít i já, ale když jsem se zvedl, otec mi položil ruku na paži, zadržel mě a já z jeho výrazu pochopil, že mám zůstat a naslouchat.

„Ale no tak, Borsini,“ začal otec. „Chápu správně, že ti překáží někdo v úřadě?“

Callarino napřáhl ruce k ohni, nevěděl o ničem z toho, co se mu děje za zády, a hýbal v teple prsty. „Dneska má Cerulea dech samý led. Mrazí mě z toho až v kostech.“

Otec na mě zamrkal. „Copak, nemáš krev dost horkou, aby tě zahřála?“

Callarino se opřel o krb zády a ušklíbl se na otce. „Jen si žertuj. Ty se ale nemusíš pořád usmívat, když ti Tomas di Balcosi předloží táč sraček.“

„Balcosi? Opravdu?“

„Pochybuješ o mém slovu?“

„Máš těch nepřátel tolik, že je dost těžké si udržet přehled.“

„Jsem rád, že ti to přijde zábavné.“ Callarino se zase otočil ke krbu. „Ten chlap je jako zmije v mojí posteli.“ Upřeně se díval do plamenů a tvář měl oranžovou jako jeden ze Scurových démonů. „Nechám ho rozsekat na kusy na Quadrazzo Amo, pěkně aby to všichni jeho kamarádíci z řad *nomo nobilii ancients* viděli a vzali si ponaučení.“

„A neuvažoval jsi o nějakém méně nevkusném řešení?“

„Nemůžu ho nechat upálit zaživa. Na to je v tuhle roční dobu dříví moc vlhké. Nai. Bude to muset být poprava stětím. Aby krev pěkně stříkala po dláždění na quadrazzu. Jeho žena bude vzlykat a dcery prosit o milost.“

Callarino, kterému ta imaginární pomsta udělala radost, přišel k nám a svalil se do křesla proti otci. Rozhlédl se po knihovně. „Kde je ten tvůj numerari? Ten, jak nosí sýry.“

„Hodil jsi mu kabát.“

„Vážně? A přinese čaj?“

„Nepochybuji, že v kuchyni už od něj o tvém příchodu vědí,“ opáčil otec suše.

„Mohl bys mi do služby půjčit Cazzettu,“ prohlásil callarino.

„Aby ti přinesl ten čaj?“

„Neutahuj si ze mě. Říkal jsi, že bys byl pro něco méně nevkusného. Cazzetta by se Balcosiho uměl zbavit v nejvyšší tichosti. Stačí dýka. V tiché uličce. Nebo kapka serpiixis do sklenky...“

Otec po něm prudce střelil pohledem. „To je ohavná smrt. Když jeden zvrací krev, není to zrovna v tichosti.“ Zvedl ruku a callarina umlčel. „A každopádně teď nemám Cazzettu u sebe. Vykonává několik posláních dost daleko.“

Callarino našpulil rty, celý zklamaný z toho, že nebude moci na Balcosiho upřít Cazzettovu nemilou pozornost. Znovu se rozhlédl po knihovně. „Přinese ten tvůj numerari kromě čaje taky sýry?“

„Merio velmi přesně ví, co máš v oblíbené. Má dobré oko na detaily.“

„Z toho měl být kuchař, ne numerari. Kdo vůbec kdy slyšel, aby se někdo z Pardi stal numerari? Numerari by měl být Navolan. Pardiňané jsou rádi, když si vůbec spočítají ovce.“

„Merio je ve svém řemesle velice dobrý.“

„Já bych Pardiňana nezaměstnal nikdy. Bylo by to jako najmout nějakého Borraghana, aby ti hlídal záda.“ Pak callarino zavadil pohledem o mě, jak sedím vedle otce. „Ai! Davico! Já tě ani nepoznal. Myslel jsem si, že tam sedí nějaký scriveri. Ty jsi ale vyrostl!“

„Ať ti Amo požehná, patro Corso.“ Použil jsem zdvořilý pozdrav, protože otcova družka Ašja říkala, že právě ten mám volit u významných lidí. Ale callarino nad mými slovy jen máchl rukou.

„Patro? Říkáš mi patro, jako bych byl cizí? Ci. U mě přece takové zdvořilosti používat nemusíš. Říkej mi strýčku, říkej mi sio. Říkej mi starouši Borsini, a hotovo. Vždyt jsme skoro jedna rodina. K čemu formality?“

V rozpacích jsem se podíval na otce, jenže žádná rada nepřišla, a tak jsem uctivě stáhl hlavu mezi ramena a dál jsem se držel Ašjiných pokynů. „Ano, patro. Děkuji, patro.“

Callarino se už usmíval od ucha k uchu. „Ai! Jsi hodný hoch.“ Natáhl se ke mně a pocuchal mi vlasy. „Hodný a uctivý hoch. A od doby, co jsem tě viděl posledně, jsi vyrostl jako tráva po dešti.“ Prohlížel si mě pečlivěji. „A den ode dne jsi podobnější otci.“ Zamrkal na mého rodiče. „Vždycky je milé vidět potvrzení, že štěně je tvoje vlastní, veri o vero?“ zase se uvelebil na křesle. „Já vyžaduji po služebnictvu, aby na mou novou ženu dohlíželo ve dne v noci. Dokud nebude těhotná, nehodlám ji spustit z očí.“

„Nepochybuji, že pro tvou ženu je taková pozornost požehnaní.“

„Požehnání nepožehnání, nenechám si nasadit parohy jako ten šašek Pazziano.“ Callarino se zamračil. „Aspoň tedy ne znovu.“

„Nepochybuji, že jednáš správně.“

Tak docela jsem nechápal, co jejich slova znamenají, vycítil jsem ovšem, že jde o něco nepříjemného. Neuměl jsem to pojmenovat, ale podobně jako pes, jenž nerozumí lidské řeči, jsem i tak vyčenichal ve vzduchu napětí.

I když jsem se zatím v oněch záležitostech mezi muži a ženami nevyznal, je pravda, že jsem vyrostl, třebaže zdaleka na tolik, jak tvrdil callarino. Už jsem pod Amovým světlem strávil téměř dvanáct let a nacházel jsem se kdesi mezi soumrakem dětství a úsvitem mužných povinností.

„Copak ti to otec hodil na krk?“ zajímal se callarino.

„Dopisy z Hekkatu,“ odpověděl otec místo mě. „Objevil se tam nový válečník.“

„Tam je pořád nějaký nový vojevůdce. Zabíjejí si je, jako Borraghan vraždí vlastní přátele. Nový válečník, nový bůh k uctívání, nový příliv otroků do obchodu s utrpením k rozhojnění majetku Furiů.“ Nakrčil na mě obočí. „Tak co? Čemu ses ponaučil z Hekkatu, mladý Davico?“

Až po otcově souhlasném pokývnutí jsem odpověděl: „Že ten válečník nemá rád kočky. Nekoupe se a nemá rád kočky.“

„Kočky a koupání!“ Callarino se rozesmál. „Já věděl odjakživa, že vaše říše se zakládá na podivných vědomostech, Devonaci.

Ale kočky a koupele, to je novinka. Byla by z toho pěkná písnička do divadelní hry. Kočky a koupání. Gatti e Bagni. Něco, co by pěkně šlo k Terzi abacassi, senzi gattimensi. Měl bys pověřit maestra Zuzza, ať to napíše.“

Otec mu úsměv neopětoval. „Pověz mu i to ostatní, Davico. Co ses ještě dozvěděl?“

„Že tam začal mor,“ poslechl jsem. „Ten válečník dal pobít všechny kočky a teď tam mají veliký mor.“

„A tááák,“ protáhl callarino a vytřeštil oči. „Tak to už je *pořádna* písnička.“

Na to povzbuzení jsem pokračoval. „Takže hedvábí hodně podraží. A taky koně. A kočky z Chaznu. Kapitáni teď odmítají v Hekkatu přistávat. Všechn obchod bude muset přes Chat a tam je hodně lapků. A totéž onen vojevůdce provedl i v Tizakandu a v Samaa, takže ani po té trase to nepůjde. Budeme teď nakupovat od obchodníků, kteří se té cesty bojí, a na cestu karavan přes oázy najímat víc žoldáků. A čekat, kdy mor přejde.“

To poslední jsem vlastně nevěděl, jen mi to vysvětlil otec, když mi ukázal mapu těch nemnoha cest, které umožňují obchod s Ximem. Také mi vyložil, že budeme muset přehodnotit přísliby na ochranu kupců a jejich nákladů a že se vši pravděpodobností i naši partneři v Hekkatu už uprchli před morem i se stříbrem patřícím bance. Takže teď uvidíme, jestli přijdou za námi, anebo se někam vypaří, případně jestli je válečníci nepobili a neokradli, a také jestli naše pobočky navzdory nákaze dál vydržely. A to všechno je nyní v úplném neklidu, protože se jeden vojevůdce bojí koček.

„To jsou věru užitečné vědomosti,“ uznal callarino. „Je dobré, že tě otec učí moudrosti vašeho jména.“

„Ještě mu zbývá hodně dlouhá cesta,“ poznamenal otec.

„Ci.“ Callarino nad otcovými slovy mávl rukou. „Tvůj chlapec už čte a píše a používá počítadlo a teď se učí i tvému nadání rozpoznávat i ty nejmenší drobnosti z těch nejvzdálenějších míst.“ Poučně na mě zakýval prstem. „Nenech se demoralizovat vysokými nároky svého otce, Davico. Kdybys byl můj, byl bys už hotový triumf. Můj nejstarší je k ničemu. Pije víno, pouští se do

soubojů kvůli pitomým vendetám, ale přednáškám na univerzitě se vyhýbá. Byl jsem na něj příliš měkký, když byl menší, a teď je z něj dítě v těle dospělého muže. Vyměnil bych ho za tebe, ani bych nemrknul.“

„S dětmi je to složité vždycky,“ poznamenal otec.

„Měl bys mít další. Já jich hodlám mít tak dvacet, jestli to zvládnu. Potřebuji někoho, kdo má na ramenou lepší hlavu než Rafiello.“

„Já myslím, že jsem spokojený,“ na to otec.

„Ci. Jsi přece di Regulai. Zasloužíš si harém krásných žen a řůru dětí stejně dobrých jako Davico. Ašja je výtečná společnice, ale to není důvod nevybrat si novou ženu. Nech si ji jako konkubínu. Pár dalších synů by ti neuškodilo.“

„Leda by byli jako Rafiello.“

Callarino nasadil kyselý výraz. „Za to přijímám vinu. Byl jsem na něj moc měkký.“

„Ano, asi, ale myslím, že já se sudičkami v kostky hrát nebudu.“ Otec mě laskavě poplácal po ramenou. „Jsem spokojený s tím synem, kterého mám. Viš co, raději mi pověz, v čem spočívá ten tvůj spor s di Balcosim.“

„Hulíbrk kluzká. Dneska přišel do Callendry a navrhl, aby nomo anciens dostali nový desetičlenný *poradni orgán* uvnitř Callendry. Měl by se skládat jedine právě z nomo anciens a z nikoho jiného, kdo tvoří Callendru.“

Otec se zamračil. „A za jakým účelem?“

„Aby vybíral kandidáty, ze kterých já si smím volit svoje tajemníky.“

„Veridimmi?“ Otci vystřelilo obočí nahoru. „Tohle chce di Balcosi? Kdy naposled se vůbec pletl do politiky?“

„Překvapilo mě to stejně jako tebe. Měl jsi ho vidět. Tolik pokory a čistoty do toho proslovu vložil. Přisahal na světlo Amovo, že má na mysli výhradně to, co je nejlepší pro město.“ Callarino se zakabonil. „Byl dost přesvědčivý. Když skončil, půlka Callendry na souhlas přikyvovala. Vypadal jako Garagazzo při kázání o Amově milosrdenství.“

„Kdo mu to nakukal?“

„Tvrdí, že to je jeho vlastní nápad.“

Otec si odfrkl. „A jakpak se do toho poradního orgánu budou ti urození vybírat?“

„Přinesl seznam.“

„To je od něj moc milé.“

„Avizzi, jak jinak, potom D’Allassandro, Speignissi a Malacosta. Samá stará jména s historií hluboce zakořeněnou v Navole. Muži, kteří ‚vědí, co je nejlepší pro město‘. A protože mají léna a tituly, není možné je koupit a změnit jejich názor, jako u jiných...“ Tady se velevýznamně podíval na otce. „Těch, kteří se narodili bez pozemkových držav a jsou závislí na obcování s navisoli a přísliby.“

Otec se narovnal na židli. „To není moc rafinované.“

„Ani v nejmenším.“

Prerušil nás Merio, který se vrátil se služebnictvem a s podnosy a sklenicemi horkého čaje pro nás všechny. A přinesl také zapečené fenyklové sušenky a trpké sýry. Zatímco na stůl vykládali pohoštění, otec stále mlčel a čekal, dokud služebníci neodejdou. Callarino se hltavě pustil do jídla. Merio zavřel zevnitř, zaujal postavení vedle dveří, naslouchal a střežil naši radu.

„Speignissi,“ prerušil konečně mlčení otec. „Říkáš, že na tom Balcosiho seznamu byl i Speignissi?“

Callarino si třemi prsty poklepal na tvář. „Ten se vyžívá ve všem, co způsobí potíže.“

„To jistě. Něco takového se od něj dá čekat. Speignissi, slizký a syčivý.“

„Někdy mám dojem, že je to doopravdy had, že kape druhým do uší samý jed. Jenže tentokrát to není jenom on. Všem nomo anciens se ten nápad líbí. Dokonce i těm, co na seznamu nejsou. Velmi nelibě nesou, že mají v Callendře stejné hlasovací právo jako vianomae.“

„Těch pár jmen z cechů? A pár dalších lidí z ulice? A teď na jednu Balcosi strká prsty do soukolí politiky?“

„Zítřka pro něj pošlu Lupari. Uvidíme, jak se mu bude líbit, až o pár těch prstů přijde.“

„Z jakých důvodů?“

„Nejspíš kvůli daním.“ Callarino si foukal do čaje. „Ti přece s daněmi čarují všichni.“ Usrkl čaj zamyšleně skrz zuby.

„Na tom nesejde. Dám ho chytit ve městě, aby nestihl utéct na svůj castello na venkově. Myslí si, že pro svou starou urozenou krev je přede mnou v bezpečí, ale každá krysa musí nakonec vystrčit hlavu z díry.“

„Přesto má staré jméno. A těší se větší oblibě než většina z nich. Vlastně je oblíbený hodně. Ne jako Speignissi.“

„Jestli bude takhle mluvit dál, roznese se to. Některé z cechů už ten nápad podporují taky. Ty snad chceš, aby se prvním tajemníkem pro válku stal nějaký pissioletto, jako třeba Pescamano? Aby pak při rozhodování, kde nakoupíme meče a zbroj, vybíral svoje přátele? Aby vybíral, který stavitel opraví hradební brány? Chceš, aby první tajemník pro obchod rozhodoval, kdo vyčistí přístav? Nebo kde se nakoupí mramor pro Konvent všech smutků? A co třeba aby měl Amoluicio pod palcem mincovnictví? Než by ses nadál, nechal by na líc našich navisoli razit Amův oheň, aby se zalíbil Garagazzovi. Kdo ovládá pokladnu, ovládá město, to oba dobře víme. Nai. Však já mu šlápnu na krk a tebe do toho nenechám zasahovat. Tohle je můj obor. Dohodli jsme se na tom. A v téhle věci se nepletu.“

„Nai. Jistěže ne. Máš naprostou pravdu. Když ti někdo připije krví, v každém případě musíš sklenku vypláchnout.“

„Sei fescato. Napadlo tě totéž co mě. Tebe vždycky něco napadne. Tak do toho. Ven s tím.“

Otec sklonil hlavu ke straně. „Myslím si, že jedna hlava nabodnutá na kopí téměř vždycky vede k dalším. Jsme oba dost staří, abychom si pamatovali na války mezi jmény. Jak jsme všichni byli zamčení ve věžích a jak se v ulicích sváděly úporné boje. Domáci garda jednoho archinoma proti jiné, ta proti další. Chaos.“

„Mám Lupari a můžu —“

„A přitom psi stejně ztloustnou.“

„Ty chceš, abych ho něčím ukonejšil!“

Callarino vybuchl tak, až jsem sebou trhl, otce to ovšem nezastrašilo. „Rozhodně ne. Nikdy nesmíš oslabit svou pozici. Jenže tenhle patro je oblíbený. Není jako Furia nebo Speignissi. A tvář má podle všeho nepoznamenanou. Nicméně...“ Otec nedořekl, přemítal.

„Nícméně?“

„Nícméně teď náš přítel vyšel na světlo. Vidiš ho. Já ho vídím. A jiní ho vidí také. Takže. Co kdybys na něj nezaútočil, ale místo toho se postaral, aby byl vidět ještě víc? Co kdybys tomu dobrému, počestnému nomo nobilií anciens dal možnost předvést nám, jak může archinomo, kterému záleží na dobru města, sloužit vyššímu cíli? Dej mu odpovědnost za něco důležitého a všem na očích. Například za stavbu Konventu všech smutků.“

„Ten přece o podobné práci nic neví,“ namítl callarino.

Můj otec přizvedl obočí.

Callarino vypouklil zraky. „Ai. To je chytré.“

Pak spolu začali pletichařit, naklonění blízko k sobě popíjeli čaj a sprádali intriky, každý přišel s nějakým nápadem a pak rozpracovávali cestičky a plány.

„Možná se to naučí...“ začal otec.

„A možná taky ne,“ vložil se do toho callarino.

„Ale bez ohledu na to, jak si povede, se tím debata odloží na jindy.“

„Ovšem, je jen rozumné oddálit usnesení o jeho návrhu.“

„A až se to téma dostane na přetřes znovu...“

„Tou dobou už za sebou bude mít nějaká rozhodnutí a dohody a smlouvy.“

„Některá jména na tom vydělají...“

„Kdežto jiná přijdou zkrátka!“ Callarino už rázně přikyvova-

„Náš čistý přítel z toho vyjde samá špína,“ uzavřel to otec. „A někoho s tvářemi od špíny těžko můžeš mít rád.“

„A svými rozhodnutími ostatní určitě rozzlobí. Ušpiní se...“ Callarino nedořekl, zamračil se. „Teď si říkám, že by to asi mělo být to čištění přístavu, ne konvent.“

„Přístav není natolik symbolický,“ namítl otec.

„Symbolický je sice méně,“ upozornil callarino, „ale zato na hladkém obchodu a vykládce v docích závisí mnoho urozených. A má to dopad i na cechy. Je v tom víc zájmů, které musíš vyvážit. Můžeš si tím nadělat víc nepřátel.“

Otec vraštil čelo a přemítal o tom. „Ai. A ovlivní to i velkoobchodníky.“

Callarino se dychtivě předklonil. „A přístavní dělníky. A zahraniční lodě. A rybáře z ostrovů. A vianomy v docích. A tak bychom mohli pokračovat dál a dál.“

Otec si hladil vous. „Ai. Máš pravdu. Přístav zamotá di Balcosiho do rozměrnější pavučiny.“ Pleskl rukou do stolu. „Máš naprostou pravdu.“

A tak to pokračovalo. Ti dva popíjeli čaj a jedli sýr a dál pletichařili, až konečně callarino odešel s vyhrátým kabátem a zahřátý u srdce.

Když byl callarino pryč, oslovil otce Merio: „To od tebe byl dobrý nápad, aby Balcosi dostal na starost přístav.“

„No ovšem,“ souhlasil otec. „To s konventem by byla pohroma. Garagazzo by zuřil.“

Nechápavě jsem se na ně na oba podíval. „Ale vždyť to s tím přístavem navrhl callarino,“ namítl jsem. „A to s konventem jsi navrhoval ty.“

„Hm?“

„Slyšel jsem to.“

Otec si s Meriem vyměnil spiklenecký pohled. „Vážně slyšel?“

Přeskakoval jsem celý zmatený pohledem z jednoho na druhého a snažil jsem se pochopit, proč se oba usmívají.

„Ano, ty jsi navrhl konvent,“ zopakoval jsem. „Ne přístav. Slyšel jsem tě.“

„Davico,“ řekl Merio a položil mi ruku na rameno, „nesmíš jen naslouchat tomu, co kdo říká, musíš také přemýšlet, proč ta která slova pronesl. Připadá ti tvůj otec jako hlupák?“

Otec na Meria pobaveně nakrčil obočí.

„Ne. Jistěže ne.“

„Tak vidíš. Není hlupák, a přitom to s konventem nebyl vůbec dobrý nápad. Kdyby jeho stavbu někdo pokazil, odcizilo by to tvému otci významného spojence, Garagazza, našeho nejvyššího kanonického kněze. Takže: proč by tvůj otec přicházel s tak mizerným návrhem?“

Rozpačitě jsem se podíval na Meria.

„Připadá ti callarino jako někdo, kdo snadno přijímá od druhých rozkazy?“ dorážel dál Merio.

„Nai.“ Zavrtěl jsem hlavou. „Ten spíš rád rozkazuje.“

„Kterýmžto pádem...“

Pomaličku mi začalo svítat. „Předhodil jsi callarinovi špatný nápad, aby dostal šanci vymyslet lepší. Pak ten lepší bude považovat za vlastní a bude s ním spokojený. Přiměl jsi ho myslet si, že to byl jeho vlastní nápad.“

Otec se zapřel do opěradla židle a nasadil pyšný úsměv. „Vidíš, Merio? Učí se.“

„Však je di Regulai,“ uznal Merio. „Má to v krvi.“

Oba se tvářili potěšeně, a tak jsem předstíral, že mě to potěšilo taky.

Ve skutečnosti mě ale ten incident znepokojil. Callarinův vztek mě zděsil. Ten muž vrazil do otcovy knihovny, vypadal nebezpečný a strašlivý, a já se jen chtěl s Lenoškou schovat pod stolem. Přitom mého otce to nevyvedlo z míry ani maličko. Naopak, manipulovat s callarinem pro něj byla jednoduchá hra, jež nevyžaduje víc úsilí, než když dítě kutálí míčkem sem a tam, tím nebo jiným směrem podle toho, jak se mu zachce. Mně stačil jediný pohled na callarina, abych zatoužil prchnout před jeho hněvem; otec v tom hned viděl příležitost přetvořit politiku města dle své vůle.

„Merio,“ řekl otec, když už sbíral věci ze stolu a chystal se odejít na lože, „myslím, že bych rád poseděl u prkna s naším přítelem di Balcosim. A možná bych si s ním dal i láhev vína.“

„Pod jakou záminkou?“

„Zjistí, co se pěstuje na jeho lénech. Třeba by ocenil pomoc s prodejem úrody. Třeba by mu byl k dobru utajený účet u nás, prostě nějaká příležitost rozhojnit jmění jeho rodiny. Nějakou touhu či přání jistě mít bude. Když už se rozhodl vyjít na světlo, ať na něj vidíme líp.“

Týden nato se otec s tím mužem sešel na jednom prosluněném kopci a proměřil si jej. Kdyby měl di Balcosi krapet rozumu, uprchl by, jakmile dostal od otce pozvání.

☿ Kapitola – 4re

Probudil jsem se v noci s pocitem, že něco je špatně.

Měl jsem sny, bizarní a mučivé sny plné hemžícího se hmyzu, jak se hrne ze země a leze po mně. Strnule a nehybně jsem ležel a hmyz se na mně rojil – a já věděl, že jestli se pohnu, ty potvořry mě sežerou. Scurovy stvůry, brouci, mravenci, švábi, někteří i velcí jako moje ruka... Takže mi samozřejmě noc ve chvíli, kdy jsem se vzbudil – a mrskal sebou, abych je ze sebe strásl –, připadala plná hrozeb. A i když se mi tep zvolnil, pocit nebezpečí přetrvával.

Připadal jsem si pošetile a zároveň zachvácen obavami, a tak jsem vzbudil Lenošku a vylezl z postele. Hodil jsem přes sebe těžký župan a oba jsme se pak dovlekli přes studená prkna až ke dveřím a já na škvírku otevřel.

Za nimi nebylo nic než liduprázdná volná chodba, ztichlé sloupy a spící tmavé dveře do ostatních komnat obkružujících naši zahradní quadru. Nic, co by mi připadalo v nepořádku. Chladná jarní noc, jasná a promrzlá a bezměsíčná. Vysoko nahore pomrkávaly hvězdy poházené přes celou křivku Amovy klenby.

Lenoška našpicovala uši. Já jsem strnul a naslouchal jsem s ní.

Muži. Tlumené drmolivé hlasy. Zacinkání a zařinčení; něco dělají. Šli jsme s Lenoškou kradmo za těmi zvuky ke quadra premia. Proklouzli jsme obloukovým průchodem a vyšli jsme na protější straně, odkud byl přes zábradlí výhled na dvůr. Sykavě, skrz zuby jsem se nadechl. Vojáci. Válečníci s býkem rodu Regulai na prsou. A bylo jich víc, než bych byl soudil podle té trošky hluku, který při sedlání koní nadělali.

Příkrčeně jsme s Lenoškou proklouzli ze schodů a dole jsme se schovali za starobylou vázu. Vojáci si černili tváře uhlem a omotávali součásti zbroje vlnou, aby utlumili řinčení a skryli odlesky. Další balili koním kopyta do kůže, aby je nebylo slyšet v kroku. Poznal jsem pár z nich, ty, kteří patřili k naší osobní gardě. Rivetus. Relus. Polonos. Koně netrpělivě frkali, od prochladlých

chřípí jim odlétaly obláčky páry. Muži si ověřovali, jestli mají v pořádku meče, nastavovali jejich lesklá ostří do světla pochodní, přejížděli po nich prsty. Celý dvůr se jen tetelil očekávaným násilím.

Z hustého hloučku vojáků se vynořil muž, a byť nebyl o nic vyšší než ostatní, přesto je jaksi převyšoval, snad prostě svou osobností. Tu promluvil s jedním válečníkem, tam někomu stiskl rameno, se třetím tiše a žertem prohodil slovo. Aghan Chan, velitel otcovy gardy.

Byl to vynikající šermíř a podle otce také vynikající vojevůdce. Když jsem byl mladší, vnímal jsem jej jenom jako působivého muže s ježatým tmavým vousem a hluboko zasazenýma očima, který snadno podléhá smíchu a který se pořád drží někde za mnou, když se s Lenoškou vydáme prozkoumávat město. Kradli jsme jablka a pomeranče a malé melouny ze stánků na ulicích a Aghan Chan k prodávacům za našimi zády zašel a zaplatil jim, aby dělali, jako by nic neviděli. Takového Aghana Chana jsem vídal jako malý; laskavého muže, který mi hodně promine. Později jsem ale narazil na jinou jeho podobu: to když mě začal učit zacházet s mečem. Tehdy mi uštědřil mnohem víc než pár modřin: byl vždycky rychlý a vždycky rozdával tvrdé rány, a přitom mě vždy káral jen mírně, což ostře kontrastovalo s tím, jak prudké byly jeho výpady.

Ten kryt výš, Davico.

Pozor na levé chodidlo, Davico.

Při takovéhle práci nohou tě to vždycky bude bolet, Davico.

A taky že bolelo. Vždycky. A přece jeho slova nikdy nebyla hrubá a jeho oči se na mě dívaly laskavě, třebaže jeho výpady byly všechno jiného než to.

Ted' se však Aghan Chan díval nemilosrdně a temně. Poprvé v životě jsem při pohledu na něj cítil hrůzu. Číslo z něj jen násilí. Tak tohle je ten velký vojevůdce, kterého mi popisoval otec. Pěst Charatu, muž, jenž drtil celá království. A přitom — navzdory onomu násilí, jež mu vyzařovalo jakoby až z duše — muže k němu zjevně cosi přitahovalo. Na mou věru, všichni snad o kousek povyrostli, najednou byli působivější, mocnější a nebezpečnější, jen co prošel kolem nich — začali být víc jako sám Aghan Chan.

Z chumlu lidí se vynořila další postava.

Můj otec, nikoli ve zbroji, nýbrž ve stříbrem prošítem černém sametu, vyšňořený, jako kdyby se chystal přijmout prince z Cheroux. A tiž muži, kteří se k Aghanu Chanovi houfovali blíž, kteří vyhledávali jeho pozornost, požehnání, jeho moc, se před otcem rozestupovali, zatahovali hlavy a sahalí si na srdce. Odlišný typ moci a odlišný druh lásky.

Oba muži přistoupili k sobě, sevřeli jeden druhému ramena. Sklonili hlavy tak, až se div nedotýkaly. Chvilku si něco říkali a oba postupně přikývli, jenže slova byla tak tichounká, že jsem ničemu nerozuměl, a potom se rázně objali. Podělili se o poslední zachmuřený pohled a vzápětí Aghan Chan sedal na oře. Podíval se do nebe, pozvedl k nehlasnému rozkazu paži. Za okamžik už v sedlech byli i všichni jeho muži. Bez jediného výkřiku či rozkazu vyjeli, po dvou vedle sebe projížděli tunelem palácové brány. A už se ocitli na ospalých a nic netušících navolských ulicích.

Zůstal jen můj otec, mlčící a osamělá postava, jež se dívala za muže a na bránu, skrze kterou se vytratili.

„Otče?“ Opatrně jsem se vykradl zpoza vázy.

„Davico.“ Otec se otočil a oči měl stejně temné a tvrdé jako Aghan Chan. „Nevěděl jsem, že jsi vzhůru.“

Pokrčil jsem rameny, protože pro tohle jsem neměl vysvětlení, a ani jsem nevěděl jistě, jestli nějaké potřebuji. „Kam jel Aghan Chan?“

Otcovy oči zůstaly ještě dlouhou chvíli stejně tvrdé. „Jede napravit moji chybu.“

To mě překvapilo. „Merio říká, že ty chyby neděláš.“

Otec se zasmál a trochu zvlídněl. „Každý může udělat chybu, Davico. A každý ji nakonec udělá.“ Sehnul se ke mně. „Pamatuješ si na ten den, jak jsem se sešel s Tomasem di Balcosi?“

Bylo to už několik týdnů, co jsem se s tím mužem viděl, ale pamatoval jsem se. „V té vinici v kopcích.“

„Zcela správně. Na co ještě si vzpomínáš?“

Dobře jsem věděl, že věci, na které si vzpomínám já, nejsou těmi, na něž se otec ptá. Byl hezký den, bylo slunečno, vzduch jako křišťál, mezi hlavami révy trhance zahliněného tajícího sněhu, na hnědých a ještě pospávajících svazích jen tu a tam

příliš dychtivý předčasný polibek trávy. Jeden z prvních tep-
lých dnů, který se pokouší odpáčit pevné sevření studených
prstů zimy.

Sama vinice se ovíjela ze tří stran kolem nepravidelného
kopce a všechny svahy sbíhaly dolů od starodávné a dosti zchá-
tralé amonské vily až na hřebeni. Ničím neomezované tažné révy
se šplhaly i po stěnách vily a zadíraly se do jejích cihel, přesto
působila nadále lákavě — a právě v ní přišel Tomas di Balcosi
mezi nás. Tím myslím otce, Meria, Aghana Chana, Polona, Rela;
všichni jsme postávali mezi řádky a prostříhovali ty velmi staré
hlavy révy.

Byl to prapodivný den, protože otec na polích nepracoval
nikdy. O to, jak co roste, se zvláště nezajímal a ani nebyl tak po-
sedlý vinařstvím, jako k tomu mívali sklon typičtí Navolané.
A co víc, často říkal, že se ve víně tolik nevyzná, že jeho patro
není až tak rafinované. Co se chuti týkalo, spoléhal spíše na svou
konkubínu Ašju, a pokud šlo o to, jaké ročníky a odrůdy vybrat
pro naše sklepy, věřil zase Meriovu oku a znalostem správných
cen.

Přesto jsme všichni byli tam, prostříhovali jsme nízké hlavy
révy, kterým vinohradník někdy říkal *bassalice* neboli pohárky,
protože rostly přímo z půdy jako ztlustělé stromy, a jindy zase
calimixi, tedy Calibovi kamarádi. Tvrdil o nich, že jsou tisíc let
staré. Možná až tak staré nebyly, ale docela jistě byly dobře za-
vedené, u země tlustší než Aghan Chanovo stehno, měly černou
kůru a nad pahýly kmenů rozpínaly doširoka tažně, které nám
sahaly po prsa a které jsme teď prostříhovali tak, aby mohly
nasadit jen několik nových pupenů. Vinohradník tomu říkal
„ostříhat jim nehty“. A právě byl s Meriem hluboce zabrán do
debaty o přednostech různých odrůd a o různých způsobech
vedení, když tu dorazil Tomas di Balcosi.

„Na co si vzpomínáš ještě?“ zeptal se mě otec.

„Že nebyl ze schůzky s tebou moc nadšený, přesto přišel.“ Víc
než to: mezi mým otcem a Balcosim byl značný rozdíl. Otec byl
přátelský, ba bodrý, zatímco Balcosi odtahitý.

Balcosi byl pěkně oblečený a při těle, samý sytý samet a na
krku těžké zlaté řetězy s drahokamy, plášť sepjatý mohutnou

sponou s rubíny a diamanty. Přijel na černém koni a střežený třemi muži, a sotva se zadíval na nás, pevně stiskl rty, jako kdyby právě ochutnal něco nepříjemného.

„Povyšoval se nad nás.“

Otec se pousmál. „Máš pravdu. Povyšoval. Ale to dělá neje-den z archinomů. Stará nobilita je hrdá a často nám nedůvěřuje. Co dalšího si pamatuješ?“

Navzdory jeho výrazu přivítal otec di Balcosiho radostně, políbil baculatého šlechtice na obě tváře a potom jej poměrně nadšeně odvedl mezi řádky keřů vedených do tvaru pohárů, že jej seznámí s vinohradníkem. Nato se Balcosiho začal vyptávat, co si myslí o hroznu druhu *bracchia*, se kterým jsme se lopotili. „Děd mě učil, že bychom měli dobře znát ty věci, se kterými ob-chodujeme,“ vykládal otec, „a také všechny lidi, kterým dáváme přísliby, to, jaké obchody provozují a dopodrobna také, jak žijí. Proto jsem nakonec tady, s prořezávacím nožem v ruce a s bídnou znalostí vinařského umění.“

„Je to dobré hrozno,“ odpověděl Balcosi a jeho rysy poněkud změkly údivem. „Ale to jsi bezpochyby věděl.“

„Ano, jenže co tyhle keře konkrétně?“ vyptával se otec. „Je správné je vést takhle, do pohárovitého tvaru? A pěstovat je kaž-dou hlavu samostatně, nebo raději na treláži? Či aby se pnuly po nějakém pěkném ovocném stromě? Ať mluvím, s kým mluvím, každý na tyhle věci má vlastní názor, a samozřejmě jedni druhým protiřečí! Četl jsem knihy, co je napsali Petonos, *Půda a ovoce*, a taky Aeschoson, jeho dílo *Della Terra*, a neshodnou se. Co na to říkáš ty?“

Balcosi roztál ještě víc. „Ai. Inu, pro odrůdu *vinobracchia*, když je na jižním svahu, je pohárovité vedení nejlepší. Tak to platí už po více než pět set let. V tomhle se Aeschoson ve své knize *Della Terra* mylí. Pár pasáží jsem četl — a okamžitě mi bylo jasné, že to nechápe.“

„A samo víno?“ nedal mu pokoj otec. „To, které vzniká z těchhle hroznů. Co si myslíš o něm? Je lepší než všechna ostatní? Comezziové tvrdí, že ano.“

„Inu...“ Balcosi se usmál. „Moje vlastní viniční tratě jsou přímo tamhle.“ Ukázal na nedaleký vršek a pěkné *castello* na něm,

obklopené spoustou vinic a stromů. „Nebudu přece mluvit sám proti sobě.“

Otec se rozesmál. „Ai. Jak jinak. *Pravý Navolan má svou oblíbenou vinici, své oblíbené hrozny...*“

„...a svou oblíbenou láhev,“ dořekl citát Balcosi. „Rozhodně. Ale myslím, že pokud chceš nakupovat, inu, i když tahle vinice možná není tak vyspělá jako ta moje, přesto by nikdo — vlastně ani žádný král — nebyl uražen, kdybys mu u tabule nalil víno z ní.“

„Takže půda je dobrá?“ ptal se dál otec. „Merio mi tvrdí, že hrozno tu je dobré, protože réva je moudrá a země si ji hýčká, jako si matka hýčká první dítě, jenže...“ — v tu chvíli pokrčil rameny — „jenže on je z Pardi.“

„Scurovy oči!“ Balcosi se zasmál a udělal gesto zahánějící zlé duchy. „Pardiňanovi věř, když jde o ovce, ne o víno!“ Pak zvažněl. „Ale v tomhle případě má tvůj služebník pravdu. Zdejší půda je velice dobrá. Poblíž Navoly nenajdeš lepší, a možná ani na celém Háku ne. Často jsem pozoroval tyhle vrchy, ty staré vinice, a přemýšlel o tom, jak úchvatně by se jim dařilo při patřičné péči.“ Pokrčil rameny. „Jenomže Comezziové je prostě neprodají.“

„Mají staré jméno,“ přikývl otec. „A jsou nesmírně povznesení nad prosté obchodní starosti.“

„A taky paličatí,“ souhlasil Balcosi. „Ale určitě jsi mě sem nepozval k debatě o hroznu.“

„Hm, k debatě ano, ovšem nejen o hroznu.“ Otec znovu zvedl v ruce zahnutý vinařský nůž a uřízl jím dlouhý visící tažeň. „Přemýšlel jsem o tom, co jsi říkal celkem nedávno v Callendře; jak významné je, aby záležitosti města spravovali muži, kteří nemají postranní úmysly, a také o významu nobiliti anciens.“

„A tak.“ Balcosi si ho prohlédl. „Ono se říká, že Devonaci di Regulai nechodí do Callendry nikdy, ale jeho oči a uši tam jsou vždycky.“

„Ci. Vianomae toho napovídají. Nemám politiku rád, je zamotaná a nepříjemná. Je však pravda, že někdy se mi to nebo ono donese.“ Otec dál prořezával révu, odstraňoval zelenou hmotu narostlou za předešlý rok, dostával se nožem ke hlavním výhonnům v pohárovitém tvaru. „Slýchám řeči o leccem a hřeje mě

u srdce, že také starodávná jména mají starost o Navolu.“ Uřízl další tažen. „Dělám to dobře?“ zeptal se vinohradníka.

„Velice správně, urozený pane.“

„Nai, nai. Neříkej mi urozený pane.“ Trhnutím hlavy ukázal na di Balcosiho. „To náš host, ten je urozený. Já ne. Tos věděl, že jméno di Balcosi sahá tak hluboko do historie, že je najdeš až u původu Torre Amo?“

„Nevěděl, urozený pane.“

„Ci. Nemluv tak formálně. Já jsem vzešel z ulice, ne z věže. Skutečnou urozenost si nekoupíš za navisoli, ta pochází z dobré krve a dobrých sňatků, a než nabude své konečné podoby, zabírá to celá pokolení. Docela jako u té nejlepší révy. Urozenost není něco, co se objeví přes noc.“

„Naše jméno je staré,“ uznal di Balcosi.

„A právem hrdé.“

Otec odložil zahnutý vinařský nůž a protřepal si ruce.

„Ai. Těžká práce. Už teď skoro necítím paže. Poctivá práce pro poctivé lidi, jak se říká, ale lehká tedy ne.“ Zadíval se na Balcosiho a pak zahnutý nůž zase uchopil. „Pravda je taková, že jsem se s tebou chtěl sejít, abych poznal tvou povahu. Abych zjistil, jestli i ty jsi poctivý. Jsem rád, že ti tak velmi záleží na Navole, protože potřebujeme víc mužů, jako jsi ty. Uznávaných mužů, kteří nemyslí na moc sami pro sebe, ale pro dobro města.“

„Taková jsou vzácná,“ souhlasil di Balcosi.

„Až příliš vzácná,“ navázal otec. „Všechny slavné rody mají ty své věže a rády se naparují a ukazují někde nad Navolou, ale kolik z nich má starost o ty na ulicích? Kolik z nich chápe, že živá tlukoucí srdce našich vianomae jsou tím skutečným srdcem města? A že když jim se bude dobře dařit, bude se dobře dařit nám všem?“ Vzdychl si. „Kdyby v Callendře bylo víc takových ušlechtilých srdcí, jako je to tvé, Navola by vzkvétala po tisíc let.“

„Lichotíš mi.“

„Nikdy nelichotím.“ Otec máchnutím ruky ukázal na spící vinohrady kolem nás. „Tyto pozemky a vinice jsou nyní naše.“

Di Balcosi se zamračil. „Nerozumím.“

„Zakoupil jsem je.“

„Žertuješ, že? Comezziové jsou hrdí.“

„Comezziové měli hodně dluhů. Teď už je nemají. Tenhle pozemek je nyní můj, ale jak vidíš...“ — otec se lítostivě zasmál — „nejsem žádný odborník. Požádal jsem tě, ať přijdeš sem, abych tě poprosil o laskavost, protože tvoje pozemky s tímhle sousedí a ty to tu znáš lépe než kdo jiný. Rád bych tě požádal, abys tyto tratě převzal v mém zastoupení a spravoval je docela podle svého, jako spravuješ ty vlastní.“

„To už je naprosto jistě žert.“

„Doufám, že není, a také doufám, že ten návrh zvážíš. Byl bych ti zavázán. Víím, nejde o žádnou maličkost, převzít starost o tak velký pozemek, ale rád uvidím, až to tu bude vzkvétat a až se o to bude dobře pečovat. Přesně jako u našeho města. A když se podívám na tvoje vinice, jen kousek odsud, pomyslím si: no vida, ty vlastní někdo moudrý. Děd mě vždycky učil, ať vyhledávám moudré muže a jejich rady. Pokud pro mne uděláš tuhle laskavost, řeknu si pouze o desetinu ze zisku, ostatní bude tvé. A jedinou mou další žádostí bude, aby sis ponechal tohoto výtečného vinohradníka, který zde usilovně pracoval velmi dlouho a tyto vrchy dobře zná.“

To tehdy di Balcosiho překvapilo a nemálo dojalo, i začal otci květnatě děkovat. Připili jsme si na to mezi řádky a potom jsme zašli do rozpadající se vily a poseděli u burácejícího krbu a popíjeli další víno — a byl to příjemný den.

A teď, v chladu a šeru quadry našeho paláce, se mě otec zeptal znovu: „Vzpomínáš si?“

Vracel jsem se v myšlenkách ke všemu, co se tehdy dělo, myslél jsem na to, jak jsem měl od vína rozpálenou tvář, jak jsme seděli u krbu a jedli holoubata, jak jsem házel kousky masa Lenosce a kolik zaznělo přípitků.

„Di Balcosi nám připil a prohlásil, že naše jména budou díky kvalitě vín soupeřit se jmény Amonettiů a že budeme proslulí na celém Háku. A taky řekl, že padělatelé budou na sudý razit náš znak, protože žádné jiné víno nebude tak žádané.“

„Ano, tak to říkal,“ souhlasil otec. „A když ten přípitek pronášel, zadíval se mi do očí, ale jeho ramena se odtáhla.“

Vzpomínal jsem a snažil se vybavit si ten okamžik. Ano, bylo to, jak to otec popsal.

„Vypadá to jako maličkost,“ řekl jsem.
„Jenže nebyla.“

O několik hodin později roztříštil ticho v našem paláci návrat vojáků. S řinčením projeli branou, píky se blýskaly, pochodně plály, a před sebou hnali postrkem Tomasa di Balcosi, jeho ženu a tři dcery, kteří klopytali, zakopávali a s pláčem se dožadovali milosti.

Už nebyl tak hrdý, jako když přijel na koni, nebyl tak sebevědomý, jako byl mezi řádky vinice. Byl to vyděšený člověk, jenž se potácel a krčil se, protože ho naši vojáci popoháněli píkami. Pět nomo nobilii anciens, jež vyvlekli z jejich paláce a vedli po ulicích jako dobytek, se nyní krčilo u stěny našeho paláce, pod freskou zobrazující vítězství našeho rodu nad vojskem Cheroux.

V plápolání pochodní namalované zástavy na fresce jako by byly živé, jako by vítězně vlály. A býk rodu Regulai byl ještě větší a tyčil se nad všemi ostatními, jako by zadupával do země nejen Cheroux, ale i naše nové zajatce.

Jak malí se ti nobilii zdáli být, když se choulili před takovým obrazem. Jak zranitelní.

Jak pošetilí.

Naše brány se s třeskem zavřely. Matra se zhroutila k zemi. Muži se chopili patra a vlekli ho, blábolícího a vzlykajícího, před mého otce.

Na celý dvůr se sneslo ticho. Jen pochodně popraskávaly. Tři dcery se rozhlížely, zděšené tím, jak prudce se změnilo jejich postavení.

Šaty měly potrhané, vlasy zcuchané, tváře samý kopt a saze, a tvářily se tak nechápavě, až působily dojmem prostáčků. Ta nejmladší vzlykala. Ta nejvyšší ji k sobě pevně tiskla, něco jí zapálené šeptala do ucha a hladila ji po zcuchaných copáncích.

Jejich hedvábí, ač potrhané, bylo velmi jemné. Zlaté brokáty a výšivky se stále třpytily ve světle pochodní. Ve vlasech se jim blýskaly diamanty. Na hrdlech a zápěstích a na uších záplavy drahokamů. Přistihl jsem se, že mě ta marnivost fascinuje. Podobaly se pávům stejně tolik jako jejich otec toho dne ve vinohradu.

V naší rodině nebylo zvykem vystavovat hojnost tak nenuceně. Otec chodil nejčastěji v černé a na látce míval jen jednoduchou výšivku s býky nebo mincemi, když tedy nepočítám odění pro ty největší slavnosti. Ale co už, my jsme byli jen banca mercanta, kdežto Balcosiové jsou starobylý urozený rod. V každém ohledu jsme zcela jiná stvoření.

Nejstarší dcera klekla k omdlelé matce a snažila se ji přivést zpět k vědomí. Naši vojáci tomu netečně přihlíželi.

„Až teď začínají chápat, co znamená stavět se proti nám.“

Když se mi ten hlas ozval za zády, trhl jsem sebou. V šeru se skrýval Cazzetta. Zatvrdil jsem se a očekával nějaký postih za to, že jsem si nevšiml jeho příchodu, ale pro jednu mě *stiletto* nijak nepotrestal. Jen si stoupl k zábradlí vedle mě. Zaplavil mě pach spáleniny, nechutný a hutný. Cazzetta měl obličej celý od sazí.

„Jsi popálený!“

„Nai.“ Cazzettovi se pod tou uhlovou maskou oči jen blýskaly. „To naši nepřátelé shořeli. Do posledního. Všichni uhořeli v té své věži. Teď už ani Amo nebude s to prosit jejich duše jedny od druhých.“ Vypadal, jako kdyby se pracně vyhrabal až ze Scurových jam.

Opřel se o zábradlí a z pláště se mu sypal popel. „Jakpak se Balcosiové mají? Už se ponaučili, co znamená plést se do politiky?“

Odkašlal jsem si. „Já si myslel, že mají dohlížet na opravy v přístavu. Protože jsou tak oblíbení. Myslel jsem, že se jich otec nechce dotknout. Myslel jsem si, že jsme s nimi partneři. Že společně budeme vyrábět víno. Vyrábět víno, z kterého budou všichni nadšení.“

„Správně.“ Cazzetta si oklepal plášť a z toho začalo pršet ještě víc popela. „Balcosiové si mysleli, že jejich jméno je tak vznešené, až jsou nezranitelní, a to vaše tak nízké, že neznamenáte nic. Teprve teď pochopili, v čem dělají chybu.“

„Ale...“ Sebral jsem veškerou kuráž. „Co se změnilo?“

Cazzetta pokrčil rameny. „Dva muži pili z jedné láhve vína, ovšem jen jeden toho druhého prohlédl.“

„Otec mi říkal, že když Balcosi pronášel přípitek, odtáhl ramena.“

Cazzetta se ušklíbl. „Tohle že říkal?“

„Myslíš, že by mi lhal?“

Cazzetta se zasmál. „Nai. To nikdy. Když tvůj otec říká, že uhnul rameny, tak nepochybuju, že jimi také uhnul, jenže tak nějak tuším, že to nebylo všechno. Mysl tvého otce je jako neklidné zvíře, Davico. Jako tygr, který přechází sem tam. Neustále na pozoru a neustále hladový. Neustále přemýšlí, kdy se vrhne na oběť. Ty věci, kterých si povšimne a na kterých pak staví... Inu, nemyslím si, že by třeba i on sám uměl sestavit jejich plný seznam. Dost možná říká, že to bylo tím ucouvnutím rameny, já však vím jistě, že toho bylo víc. Snad že se po tom přípitku Balcosi napil až moc rychle. Snad že se usmál příliš srdečně, když mu tvůj otec nabídl to společníctví. Snad až příliš cenil ty svoje mrňavé zažloutlé zuby. Anebo třebas nakrčil čelo, když se doslechl, že tvůj otec bude jeho sousedem. A snad to bylo to vše dohromady. A až pak, na samém konci, uhnul rameny jedním směrem, a ne jiným. Pročež mě tvůj otec vyslal, abych našeho milého patra sledoval.“

Cazzetta si poklepal třemi prsty na tvář a ta urážka byla míněna pro zajatce tam dole.

„A já dával pozor, koho Balcosi navštěvuje a kdo navštěvuje jej. Sledoval jsem ho, když klečel v catredantu a když ležel pod svou milenkou. Jel jsem za ním ke Speignissium, což je jméno, jež nikdy nebylo k tomu našemu přátelské. Rozdával jsem zlato sloužícím a špehoval jsem u dveří a oken, a to někdy vlastními ušima, jindy cizíma. Poslouchal jsem, co říká vzteklý archinomo nobilii anciens. Co říkají bezvýznamní človičci se slavnými jmény, kteří si pamatují dávnou slávu a plánují vraždy.“ Odplivl si někam k našim vězňům. „Ty stvůry tam dole se snažily zničit tvou rodinu.“

Upřel jsem pohled na Balcosiho dcery, obklopené ocelí našich ozbrojenců. Tři vyděšené dívky, matka v bezvědomí a všichni jako přilepení pod velkolepou freskou zachycující triumf naší rodiny.

„Ted' moc nebezpečně nevypadají.“

Cazzetta si odfrkl. „I hlupák může být nebezpečný.“

Vysoká dívka pomáhala matce do sedu a otírala jí krev ve vlasech, v místě, kde se udeřila, když omdlela. Pomyslel jsem si,

že otcova konkubína Ašja v sobě má víc oceli než tahle bledničková šlechtična. Ta jejich matra je slaboška. Dokonce i její dcera je silnější.

„Vezmi si z toho ponaučení, Davico. Hlupáci jsou nebezpeční. Jsou hrozbou pro tebe a jsou hrozbou pro své spojence. A obzvláštní hrozbou jsou sami pro sebe. Tomas di Balcosi si po způsobu hlupáků myslel, že se může spolčit se Speignissiovými. A také si po hlupácku myslel, že jej ochrání jeho oblíbenost. Ale ještě mnohem hloupější od něj bylo nechápat, že i jeho tvář má své meze. Ať tě Aghan Chan naučil cokoli o umění meče anebo Merio o zacházení s počítadlem, uvědom si, že Tomas di Balcosi nezničil svou rodinu ocelí ani zlatem, ale že jej zradila vlastní tvář. Snažil se vložit do politiky, v níž umění zvané *faccioscuro* slouží jako meč i jako štít, a přitom ani jedno držet nedokázal. Namlouval si, že může s tvým otcem sedět parlobanco. Ten hlupák se zničil už ve chvíli, kdy svolil, že se s tvým otcem sejde na vinici a budou si povídat o víně.“

Vyslal k zajatcům další tříprsté gesto. „Takže teď Speignissiové shořeli na popel ve své věži a Balcosi klečí před tvým otcem a žádání o milost. Tuhle noc si dobře zapamatuj, princátko. Brzy budeš i ty sedat parlobanco, jako to dělá tvůj otec, a musíš umět číst lidem z tváří stejně dobře jako on a být stejně obezřetný, jako býval měl být di Balcosi. Zapamatuj si tuhle noc, chlapče, protože to, co vidíš tam dole, to je cena za selhání.“ Cazzettova slova mě naplnila zlou předtuchou. Rád bych se ho zeptal, jak to vše mám asi vědět, jak mám číst lidem z tváří — ale to už Cazzetta odcházel, nebo se spíš vytrácel ve stínech mezi sloupy na ochozu.

„To spálíme taky Balcosiovy?“ zavolał jsem za ním. „Shoří všichni?“

Cazzettův stín se zastavil, ale on se neohlédl.

„Nai. Na to je tvůj otec příliš moudrý.“

A tak se i stalo.

Asi po hodině otec vyšel ze své knihovny a patro rodu di Balcosi jej provázel. Matra dostala možnost připojit se ke svému hlupáckému manželovi, zatímco mě povolali dolů na quadru.

Když jsem se blížil do míst, kde otec čekal vedle Balcosiových, strážní se přede mnou rozestupovali. Ti muži, jež jsem znal

celý život a jež jsem odjakživa bral jen jako společníky nebo opatrovatele, se přede mnou nyní velkolepě a strašlivě tyčili. Jejich ocel byla odhalena. Jejich zbraně i zbroj pocákala a poskvnila krev. I sám Aghan Chan měl na tváři řeznou ránu a vousy spečené krví, jež byla ještě černější než ony samy.

Dříve tak hrdý patro stál vedle mého otce a hlavu měl svěšenou zahanbením. Matra vzlykala do rukávů. Tři jejich dcery se choulily k sobě, pohledy shledávaly oporu jedna u druhé, nikoli u své zdrcené matry nebo u patra.

Otec se chopil ruky nejvyšší z dívek a vložil mi ji do dlaně.

„Ukaž tady sie náš palác,“ požádal mě. „Ať se tu cítí jako doma. Sia Celia je teď tvoje sestra.“

☞ Kapitola – 5☞

Taková podivná noc, takový podivný obrat osudu. Vím jistě, že já jsem byl podivný hostitel a Celia di Balcosi podivný host. Ta vysoká útlá dívka s potřhanou sukní, zacuchanými vlasy, kůži od sazí a očima dokořán, zachmuřená a pozorná. Ještě teď si vzpomínám, jak její prsty studily, když mi je otec vložil do dlaně. A jak se v chladném nočním vzduchu naší quadry srážel její dech.

Celia byla o hodně vyšší než já. Podle toho, jak pečovala o matku, a protože u ní sestry vyhledávaly oporu, jsem ji považoval také za o mnoho starší. Až později jsem zjistil, že je přede mnou jen o rok, že prostě narostla tak, jak se to dívkám v jejím věku stává, ale tehdy jsem se domníval, že je mnohem starší a s tím že pobrala i mnohem víc rozumu.

Ukaž tady sie náš palác.

Ať se tu cítí jako doma.

Sia Celia je teď tvoje sestra.

Kdybych byl dospělejší a civilizovanější a dělal hostitele mladé sie za okolností natolik úzkostných, pak by patřičným krokem bylo okamžitě ji zavést ke slyšení u otcovy družky Ašji.

Tam by se dívka mohla ukonejšit u horkého slazeného čaje a dobrých sušenek s drceným kořením chá, přesně jak to Ašja měla ráda a přesně jak to pívala a jídala ve své domovně. Ašja by také ve své vybranosti a moudrosti dala pro rozrušenou dívku přichystat horkou lázeň, při níž by jí posluhovaly komorné, a ty laskavé opatrovnice by Celiu z pokožky smyly špinu boje a vyčesaly by jí z vlasů černé uzly děsu. Pak by Celiu navlékly do nových teplých šatů (u nichž by Ašja svým bystrým okem bez meškání uhodla správnou velikost), společně by si daly další horký čaj s mlékem před hřejivým a popraskávajícím krbem a Ašja by hovořila a hovořila a hovořila v zásadě o ničem, dokud by Celiu konečně nezačala klesat víčka vyčerpáním a dokud by nebylo jisté, že teď vyžděšená zajatkyň upadne do hlubokého spánku.

Poté by ji šetrně uložili na lože, ať spí a ať se zotavuje.

Fieno secco, vino fresco, pane caldo, jak se u nás často říká. Ke spaní suchou slámu, k pití chlazené víno, k jídlu teplý chléb. Přislíb pomoci. Závazná nabídka pohostinnosti a ochrany, kterou všichni Navolané berou vážně. Nenaslouchejte nikomu z těch, kdo tvrdí, že my Navolané jsme krutí a zvrácení. Víme dobře, jak pohostit.

Jenže já jsem byl mladý a v podobných zdvořilých jemnostkách nepoučený.

A tak jsem místo toho všeho vláčel Celii po paláci, ukázal jsem jí všechny tři quadry, jež byly jádrem našeho příbytku a byly dokola obklopeny aspoň dvěma, někdy i třemi patry sloupových ochozů a měly uprostřed zahrádky, ukázal jsem jí, kde má své komnaty otec a kde má komnaty Ašja, kde spí stráž a kde služebnictvo, kde jsou kuchyně, předvedl jsem jí i lázně a zavedl jsem ji do svého vlastního pokoje a ukázal jí šachovnici vyrobenou v Cheroux z onyxu a mramoru. Ukázal jsem jí malby a obrazy naší a napříště i její rodiny a vykládal jsem jí o Deiamovi, jak byl laskavý a pečoval o sirotky, a o Býkovi, který bránil Navolu. Přivedl jsem ji k portrétu své matky, jež zemřela před dlouhou dobou, ukázal jsem jí i otcovu knihovnu se všemi svazky a s dopisy z nespočtu končin. Ukázal jsem jí fresky se starými bohy a bohyněmi, fresky vyprávějící o dějinách našeho rodu i o mnohém jiném.

Celia všechny podrobnosti s vážným výrazem vstřebávala, ale nijak tím neožívala.

Nato jsem ji vzal na střechu, do těch míst, kde máme noční zahrady, kde rostou chvějivé květiny luska a kde se za teplých letních měsíců tetelí ve vzduchu světlušky a světélkující motýli, jenže teď bylo chladné časné jaro a v jeho vzduchu se nehýbalo nic, a co horšího, když jsme se zadívali přes město — kolem kupolí Callendry a špičaté věže Torre Justicia, kde drželi zločince, kolem velikého domu catredanta —, bylo vidět i něco dalšího: dvě věže planoucí jako signální ohně — obranné věže rodu Speignissi a jejího rodu. Dílo mých rodných.

„Omlouvám se,“ řekl jsem celý ruměný pocitem trapnosti.
„To mě nenapadlo.“

Celia pokrčila rameny, jako by se jí to nijak bolestně nedotklo, ale její strnulý upřený pohled se hořících věží držel dál. Zatahal jsem ji za paži, pokusil jsem se jí od toho otravného výhledu odtáhnout, ale nedala se. Zatahal jsem znovu. „Prosím. Pojď odtud. Znáš lepší místo. Tam ti bude líp. Omlouvám se.“

Dál upírala zraky na hořící věže.

„Prosím.“

Zdalo se, že se chvěje, pak třas zeslábl. Nato jsem ji spěšně odvedl, pomáhal jí dolů ze schodů a přes zahrady, pryč od toho odporného výjevu, až jsme konečně byli tam, kam jsem ji měl zavést nejdřív.

Ve vlhém přitímní stáji jsem zapálil svítilnu. Obklopily nás měkké nadýchané pachy sena a podestýlky. Odněkud ze šera vyšla Lenoška, opatrně, s hlavou až u země, zpozornělá noční temnotou a všim, co se dělo předtím venku na quadře. Nejistě vrtěla ocasem, ale šla pořád blíž. Na Celiu neskočila, jen jí očichala ruku, otřela se jí o nohy a potom si sedla a pozorně, s tázavým výrazem v hnědých očích, se na ni zdola dívala.

„Kdopak ty jsi?“ zeptala se Celia.

„To je Lenoška,“ představil jsem ji. „Lenoško, tohle je Celia. Je teď moje sestra.“

Celia se pousmála. „Tak Lenoška?“ Sehnula se, pohladila Lenošku po hlavě a po krku, podrbala ji za ušima. „Ten si tě moc nepovažuje, co?“

Lenoška zavrtěla ocasem a olízla Celiu tvář. Celiin zdrženlivý výraz trochu zjemněl.

Ze svého stání vykoukl Pařízek. „A tohle je zase Pařízek,“ vysvětlil jsem.

Ukázal jsem Celiu nádobu se scvrklými jablíčky a mrkvemi, které mu může dát. Když na dlani ucítila Pařízkovy gumové pysky, její napjatá tvář se uvolnila ještě víc. Ani ramena už nedržela tak strnule. Celé její tělo přestalo být v pozoru.

Připadalo mi, že jsem to zvládl výborně.

Celia dala Pařízkovi další mrkev a s mírným úsměvem sledovala, jak ji pysky loví z její dlaně. „A Pařízek je zase kdo?“

„Můj poník. Je z deravašské krve.“

„Deravašové jsou hodně malí,“ odtušila.

„Zato odolní,“ namítl jsem. „Otec je kříží s jinými, s těmi dostihovými, aby jim předali vytrvalost.“

„Ale Pařízek malý je,“ trvala na svém Celia. Dala mu ještě mrkev, pak se prošla po celé stáji až na její konec. Další kůň vystrčil hlavu. „Tohle je kdo?“

„Vichřice. Právě ten kříženec s deravaši.“

„Ai.“ Celi se zabýsklo v očích. „A je vznešená.“ Dala kobylice mrkev. „Myslím, Vichřice, že právě na tobě bych ráda jezdila.“ „Jenže Vichřice je moje,“ bránil jsem se.

Celia po mně střelila pohledem. „Nejezdíš spíš na Pařízkovi?“

S pocitem trapnosti jsem uhnul pohledem a ucedil jsem: „Na Vichřici budu smět jezdit, teprve až se zlepším v práci s mečem. Vichřice si mě nebude vážit, jestli nebudu dobře ovládat meč, tak to říká Aghan Chan, a zatím z mých výkonů moc nadšený není.“

„A tak.“ Tehdy jsem si myslel, že se mi Celia vysměje, ale neudělala to, jen s vážným výrazem přikývla. „Myslím, že je to od něj rozumné. Je dobře místo v sedle si zasloužit, ne ho prostě dostat.“

Měl jsem nepříjemný pocit, že nemluví o mně, ale spíš o svém otci a hloupost její rodiny mi byla trapná.

„Nechá mě tvůj otec zabít?“ zeptala se nečekaně.

„Co jestli tě —“

„Dá mě zabít?“

Když se na ten okamžik rozpomínám, s jistou dávkou něhy přemítám o tom, jak jsou děti přímočaré. I když to téma bylo jakkoli otřesné, ta neomalená otázka byla v ostrém protikladu s rafinovanými způsoby *faccioscura*, jež tvořily celý svět mého otce — uhnutí ramen, našpulení rtů, doušek vína — a jež předznamenávaly kdovíjaké krvavé události.

Takže tady máme jasně vyřčenou přímou otázku, na niž se musí také zpříma odpovědět.

Čeká naše hosty vražda?

Byla to důležitá otázka, možná ta nejdůležitější. Taková, jakou stojí za to položit (z Celiina pohledu zcela jistě), ale na niž také stojí za to po pravdě odpovědět (to z mého pohledu — pokud z nás mají být dobří sourozenci).

Do odpovědi jsem se pustil honem, celý žhavý to popřít, ale pak jsem se zarazil a zvažoval to. Podobná otázka přece pečlivé zvážení zaslouží.

Ai. Být zase tak upřímný. Tak neohrožený jako Celia, položit tu nejdřsnější otázku a očekávat drsnou a upřímnou odpověď. A až sám budu na radě, mít dost ráznosti, abych odpověděl po pravdě. Připadá mi to jako nesmírný dar... teď, po všem, co jsem prožil a udělal, po všem, co jsem vytrpěl i způsobil. Po všem klamu v politice, jaký jsem zažil. Nyní přemýšlím o Celiině otázce a přeji si, aby všechny otázky šlo položit tak přímočaře — a zodpovědět tak jednoznačně, jako jsem já odpověděl tu noc, a bez nejmenší stopy *faccioscura*.

„Nai,“ řekl jsem se vši závažností, jakou mládí vnáší do věcí, o nichž se baví dospělí. „Otec ti neublíží. Nic ti nehrozí.“

„Jak to víš?“

Jen namáhavě jsem své myšlenky odíval do slov. „Prostě... prostě ho znám.“

Celia vážně přikývla, bylo však vidět, že ji to neujistilo. Shledával jsem jakékoli argumenty, které by ji snad přesvědčily. Otec není z těch, kdo se chodí na Quadrazzo Amo dívat, jak nějakému zloději sekají na schodech Callendry ruce. Nikdo z naší rodiny se nepřidával k davu, jenž se chce podívat, jak svléknou a zbičují cizoložnici anebo jak koně trhají na kusy vraha. Můj otec na rozdíl od callarina nikdy neřeční o tom, jak rád by něčí hlavu viděl na píce nebo jak rád by se díval, jak onen člověk k smrti krvácí před zraky členů své rodiny.

„Otec nečerpá žádné potěšení z bolesti druhých,“ prohlásil jsem konečně. „Není jako ty kočky, co si hrají s myši. Je di Regulai. Drží slovo. Dodržujeme svoje přísliby. Takové je naše jméno.“

„Muži mluví o cti ústy, pravdu ale říkají jejich ruce,“ opáčila Celia.

„To tvrdí kdo?“

„Moje matka.“

„Můj otec pravdu mluví. Vždycky.“

„A to tvrdí tvoje ústa.“

Snažně jsem pátral po nějaké autoritě, které by Celia věřila. „Ašja to tvrdí taky, a je žena.“

„A ta Ašja je kdo? Tvoje matka?“

„Matka je po smrti. Ašja je otcova konkubína.“

„Sfaccita? O té jsem slyšela.“

Sykavě a celý otřesený jsem se nadechl. „Neříkej jí tak.“

„Copak ona není otrokyně? Nenosi na sobě tři a tři?“

Pravda, Ašja otrocké jizvy měla, ale nepřipadalo mi správné o tom mluvit. Nedělali jsme to nikdo — a nikdy. Ašja spravovala celý palác. Byla otcovou milenkou. Byla vždycky poblíž.

„Je mocná.“

Celia pokrčila rameny, jako kdybych promluvil jen o dalším člověku, kterému nevěří.

Takže nevěřila mužům. A nevěřila otrokům.

„Kdyby tě otec chtěl zabít,“ prohlásil jsem nakvašeně, „tak by poslal Cazzettu. Udělal by vám právě to, co udělal Speignisiovým. Kdyby vás měla čekat smrt, byli byste už mrtví. Takový je můj otec. Když zasadí úder, nijak neváhá. Ale Cazzetta říká, že otec je příliš moudrý, než aby zabil tebe nebo tvou rodinu, takže jste v bezpečí. To vím jistě.“

„Kdo je Cazzetta?“

„Otcův mistr dýky.“

„Ai.“ Cukla sebou. „Toho znám. Je to štír.“

„Je horší než to,“ řekl jsem a už jen díky té sdílené nechuti ke Cazzettovi se mi zamlouvala víc. „Ale kdyby ti byla souzena smrt, už by ses setkala s jeho čepelí. Je rychlý. Tady jsi v bezpečí. To vím jistě.“

„Tak co potom se mnou bude?“

„No... budeš moje sestra.“

„Ale já už rodinu mám.“

To mě zarazilo. „Třeba... s námi bude žít i tvoje rodina?“

Jenže jakmile jsem to vyslovil, hned jsem věděl, že to by nešlo, a Celiiny moudré tmavé oči mi pověděly, že ona to ví taky. A opravdu, když jsme se vrátili na quadra premia, celá její rodina zmizela, jako kdyby nikdy ani nebyla.

Tomas di Balcosi neshořel na popel. Se zbytkem rodiny musel do vyhnanství ve Scarpa Calda, kde z otcova pověření spravoval důl na cín, a Merio zase převzal správu početných vil a statků